

Lahden yhteiskoulun aikuislukio

OPIKELUOHJEITA

KURSSIKUVAUKSET

AIKUISTEN PERUSOPETUS LV. 2026-2027

TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA

KOULUTUS (TUVA) LV. 2026-2027

AIKUISTEN PERUSOPETUS

TUVA-KOULUTUS

Sisällys

1 OPISKELUOHJEITA	4
1.1 Opiskelutavat	4
1.2 Oppimateriaali ja opiskeluvälineet	4
1.3 Päättöviikko, kokeet ja koekäytänteet	4
1.4 Lahden yhteiskoulun järjestyssäännöt ovat tämän oppaan liitteenä.....	6
1.5 Aikuislukion palvelut	6
1.5.1 Tiedottaminen.....	6
1.5.2 Toimisto ja rehtori.....	6
1.5.3 Opettajat	6
1.5.4 Opinto-ohjaaja	6
1.5.5 Erityisopettaja	6
1.5.6 Erityisjärjestelyt.....	7
1.5.7 Opiskeluhoito	7
1.5.8 Oppivelvollisuuden suorittaminen.....	8
1.5.9 Koulutuksen maksuttomuus ja opiskelijan etuudet	9
1.5.10 Opiskelijan ilmoitusvelvollisuus	9
1.5.11 Tietosuoja.....	9
2 AIKUISTEN PERUSOPETUS.....	10
2.1 Pääsyvaatimukset ja opintojen tavoitteet	10
2.2 Toteutus	11
2.3 Maksut.....	11
2.4 Hakeminen	11
2.5 Opiskelijaksi ottaminen.....	11
2.6 Opinto-oikeudet aikuisten perusopetuksessa	12
2.7 Opiskelijan rooli ja tehtävät	12
2.8 Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen tuntijako	12
2.9 Kurssisuorituksen arviointi.....	13
2.10 Hyväksytyn tai hylätyn kurssin uusiminen	13
2.11 Perusopetuksen koko oppimäärän suoritus	15
2.12 Päättöarvosanojen korottaminen.....	16
2.13 Todistukset.....	17
3 AIKUISTEN PERUSOPETUKSEN KURSSIEN SISÄLLÖT	17

3.1 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomen kieli ja kirjallisuus (äi).....	18
3.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (s2)	20
3.3 Toinen kotimainen kieli, B1-oppimäärä (rub1).....	22
3.4 Vieras kieli, englanti, A1-oppimäärä (ena).....	24
3.5 Matematiikka (ma).....	26
3.6 Uskonto (ue).....	28
3.7 Elämäkatsomustieto (et).....	29
3.8 Historia (hi).....	30
3.9 Yhteiskuntaoppi (yh)	30
3.10 Fysiikka (fy).....	31
3.11 Kemia (ke)	32
3.12 Biologia (bi)	33
3.13 Maantieto (ge)	33
3.14 Terveystieto (te).....	34
3.15 Opinto-ohjaus ja työelämätaidot (ot)	35
3.16 Tieto- ja viestintätekniikka (TVT)	36
3.17 työelämään tutustuminen (TET)	37
4 TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS = TUVA.....	38
4.1 Opintojen tavoite	38
4.2 Pääsyvaatimukset	38
4.3 Hakumenettely.....	38
4.4 Opintojen rakenne	39
4.5 TUVA-koulutuksen järjestäminen Aikuislukiossa.....	39
4.6 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	39
4.7 Opiskelijan osaamisen arviointi	40
4.8 Todistukset.....	40
4.9 Opiskelijan velvollisuudet	41
4.10 TUVA-koulutuksen osat.....	42
4.10.1 Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, kaikille yhteinen, 2-2/10 viikkoa (TUVAOPO1).....	42
4.10.2 Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, valinnainen, TUVA-viikkoja 3-8/10, (TUVAOPO2) ...	42
4.10.3 Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, valinnainen, TUVA-viikkoja 9-10/10, (TUVAOPO3) .	42
4.10.4 Perustaitojen vahvistaminen, 0-30 viikkoa, valinnainen	42

4.12.5 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot, viikot 0-6/20 viikkoa, valinnainen, (TUVAHYVÄ1)	44
4.12.6 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot, viikot 7-12/20, valinnainen, (TUVAHYVÄ2)	44
4.12.7 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot, viikot 13-20/20, valinnainen, (TUVAHYVÄ3)	44
4.12.8 Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0-30 viikkoa, valinnainen.....	45
4.12.9 Työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen, 0-6/20 viikkoa, valinnainen, (TUVATET1)	46
4.12.10 Kieli- ja vuorovaikutustaitoja työelämään, viikot 7-12/20, valinnainen, (TUVATET2) 46	
4.12.11 Työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen, viikot 13-20/20, valinnainen, (TUVATET3) 46	
4.12.12 Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0-30 viikkoa, valinnainen 46	
4.12.13 Valinnaiset koulutuksen osat, 0-10 viikkoa, valinnainen, (TUVAVAL)	47

1 OPISKELUOHJEITA

1.1 Opiskelutavat

Aikuislukion opiskelijalla on läsnäolovelvollisuus joko lähiopetuksessa, jollei itsenäisestä suorittamisesta ole erikseen sovittu. Lähiopiskelu toteutetaan pääsääntöisesti koulussa, Lahden yhteiskoulun tiloissa. Työ- ja sairauspoissaoloista opiskelijan tulee neuvotella opettajan kanssa.

Kurssin suorittaminen itsenäisesti

Itsenäinen opiskelu on sitä, että opiskelija osallistuu opetukseen osittain tai ei osallistu lainkaan. Aikuislukion opiskelija voi suorittaa perusopetuksen oppimäärän tai yksittäisen kurssin joko osittain tai kokonaan itsenäisesti. Opiskelijan on keskusteltava tarpeesta suorittaa opin-
toja itsenäisesti opinto-ohjaajan tai rehtorin kanssa. Jos itsenäinen opiskelu katsotaan opiske-
lijän opintojen edistymisen kannalta välttämättömäksi, rehtori voi myöntää luvan itsenäiseen
opiskeluun.

1.2 Oppimateriaali ja opiskeluvälineet

Perusopetusta ja TUVA-koulutusta suorittava opiskelija saa oppimateriaalin koulusta. Opis-
kelija on käytettävissä myös tietokone koulussa.

Perusopetuksessa yksittäisiä oppiaineita ja kursseja suorittava (aineopiskelija) opiskelija
hankkii oppimateriaalin itse.

1.3 Päättöviikko, kokeet ja koekäytänteet

Periodin lopussa on päättöviikko, jolloin voidaan järjestää joko opetusta tai koe. Jos päättövii-
kolla ei ole koetta, kokeeseen varattu aika eli 120 min käytetään opetukseen ja oppimispalaut-
teen antamiseen. Opettaja arvioi oppimista ja antaa siitä palautetta opiskelijoille. Annettu pa-
laute edistää opiskelijan motivaatiota ja oppimista.

Päättöviikolla mahdollisesti järjestettävät kokeet alkavat päättöviikon järjestyksen mukaan,
joka on opintotarjottimessa. Tarkemmat tiedot koepaikasta, päivästä ja kellonajasta saa kurs-
sin aikana. Koe tehdään yleensä siinä luokassa, missä on ollut kurssin opetus.

Kurssin opettaja palauttaa kokeen viimeistään uuden periodin 4. opetusiltaan mennessä.
Opettaja ilmoittaa opiskelijoille, milloin ja missä kokeet palautetaan. Koepaperin voi saada ta-
kaisin vain opettajan ennakoon ilmoittamana aikana ja ilmoittamassa paikassa.

Opettaja tallentaa kurssin arvosanat koulun oppilashallinto-ohjelmaan viimeistään seuraavan
periodin 4. opetuspäivänä. Opiskelija voi tarkastella omia suorituksiaan ja kurssista saatuja
merkintöjä oppilashallinto-ohjelman kautta. Opiskelija voi myös halutessaan tulostaa omat
suorituksensa opintokorttina. Virallisen opintokirjanotteen, jonka rehtori allekirjoittaa saa pyy-
dettäessä toimistosta viikon kuluttua jakson päättymisestä.

PÄÄTTÖVIIKKO JA KOEKÄYTÄNTEET

- Päätösviikko päättää periodin ja on periodin 6. viikko.
- Päätösviikolla opettaja voi järjestää kokeen, opetusta, antaa ja saada palautetta tai arvioida osaamista.
- Opiskelija osallistuu päätösviikolla olevaan kokeeseen, opetukseen, palautteen antoon ja saamiseen sekä osaamisen arviointiin.
- Päätösviikolla voi olla 1-4 koepäivää riippuen periodin aikana toteutetusta opetuksesta.
- Päätösviikolla kokeen, opetuksen tai ohjauksen kesto on 120 min.
- Päätösviikolla noudatetaan omaa päätösviikon aikataulua, joka on merkitty opintotarjottimeen kohtaan *Päätösviikon järjestelyt*.

Koe- tai opetuspäivä ja kellonaika

- Jokaisella opetusryhmällä on päätösviikolla oma koe- tai opetuspäivä ja kellonaika.
- Opetus- tai koepäivät ja kellonajat on merkitty opintotarjottimeen kohtaan *Päätösviikon järjestelyt*.
- Kokeesta saa poistua aikaisintaan 30 min kokeen alkamisesta.

Kokeessa tarvittavat koetarvikkeet

- Opiskelijalla on oltava mukanaan omat koevälineet:
 - o paperilla tehtävässä kokeessa kynä, pyyhkumi, viivoitin
 - o digitaalisessa kokeessa oma tietokone, virtajohto (laturi), kuulokkeet, (irtohiiri)
 - o opettajan ilmoittamat mahdolliset apuvälineet

Kokeen alussa

- Ulkotakit, laukut ja reppu jätetään luokan eteen.
- Opiskelijalla ei saa olla kokeessa mukana matkapuhelinta, älykelloa tai vastaavaa digitaalista langattomasti viestivää laitetta, jollei kokeessa sitä vaadita.
- Matkapuhelin, älykello ja muut digitaaliset laitteet jätetään laukkuun tai reppuun luokan eteen.
- Matkapuhelin tulee olla äänettömänä.

Kokeen häirintä, vilppi tai vilpin yritys

Jos opiskelija syyllistyy kokeen häirintään, vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen tai avustaa siinä tai muutoin törkeästi rikkoo määräyksiä, hänen koesuorituksensa ja siihen liittyvän opintojakson suoritus hylätään. Muista

1.4 Lahden yhteiskoulun järjestyssäännöt ovat tämän oppaan liitteenä

1.5 Aikuislukion palvelut

1.5.1 Tiedottaminen

Opiskelijan tapahtumakalenteri osoitteessa: [Aikuislukion tapahtumakalenteri](#)

Aikuislukion Internet-kotisivut: [Aikuislukion etusivu](#)

Aikuislukion ilmoitustaulu aikuislukion toimiston vieressä

Sähköinen ilmoitustaulu eli ILMO (aulassa, käytävissä)

Tapahtumakalenterissa on ajankohtaista tietoa opiskelusta, kursseista ja opintoihin liittyvistä asioista. Tiedotteet ovat nähtävissä myös aikuislukion toimiston vieressä olevalla koulun ilmoitustaululla. Toimistossa on kaikki aikuislukiossa käytössä olevat lomakkeet. Jos jokin asia on epäselvä, kannattaa aina kysyä rehtorilta, opinto-ohjaajalta, koulusihteeriltä tai opettajalta.

1.5.2 Toimisto ja rehtori

Aikuislukion toimisto palvelee opiskelijoita kaikissa opiskeluun liittyvissä asioissa. Toimiston puhelinnumero on 03 876 9050 ja sähköpostiosoite aikuislukio@lyk.fi

Aikuislukion rehtorina toimii Riitta Yrjänä. Rehtorin työhuone sijaitsee toimistossa. Rehtorin puhelinnumero on 044 0885 501 ja sähköpostiosoite riitta.yrjana@lyk.fi

1.5.3 Opettajat

Jos opiskelija haluaa saada yhteyden aineenopettajaan, suosittelemme käytettäväksi ensisijaisesti oppilashallinto-ohjelmaa ja sen viestimahdollisuutta.

1.5.4 Opinto-ohjaaja

Aikuislukion opinto-ohjaajana toimii Enni Rantahalme. Aineenopettajat ja henkilökunta osallistuvat kaikkien aikuislukion opiskelijoiden neuvontaan ja ohjaukseen.

Opiskelijoiden ohjaukseen kiinnitetään erityistä huomiota. Opiskelijat pääsevät henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun aina tarpeen vaatiessa. Ohjaaja avustaa opiskelijaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa. Ohjauksessa laaditaan opinto-ohjelma, jossa otetaan huomioon opiskelijan aikaisempi koulutus ja tavoitteet. Opiskelija saa halutessaan myös opiskeluteknistä ohjausta. Opinto-ohjaaja neuvoo myös urasuunnitteluun ja jatko-opintoihin liittyvissä kysymyksissä. Opiskelija voi käydä toimistossa varaamassa ajan opinto-ohjaajan ajanvarauslistasta. Opinto-ohjaukseen voi varata ajan myös puhelimitse aikuislukion toimistosta puh. 044 488 5550 tai suoraan opinto-ohjaajalta puh. 044 4885 562.

1.5.5 Erityisopettaja

Aikuislukion erityisopettajana toimii Johanna Kivekäs, johanna.kivekas@lyk.fi

Erityisen tuen tarkoituksena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa opintonsa. Jos oppimisvaikeuksia ilmenee, opiskelija keskustelee asiasta erityisopettajan kanssa tai rehtorin, opinto-ohjaajan tai aineenopettajan kanssa. Vaihtoehtoisia suoritustapoja voivat olla korvaavat kirjalliset suoritukset, itsenäinen opiskelu tai mahdollisuus suorittaa kurssiin liittyvät tehtävät tai koesuoritus myöhemmin.

Opiskelija voi olla erityisen tuen tarpeessa opintojensa aikana, jos esimerkiksi oppimisvaikeuksien syynä on lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus (lukihäiriö).

1.5.6 Erityisjärjestelyt

Opettaja voi myöntää tilapäisesti kurssikokeen tekemiseen lisää aikaa noin 15 min. Jos lisääjän tarve on jatkuva ja tarpeella on selkeä syy, opiskelijan tulee sopia asiasta rehtorin tai opinto-ohjaajan kanssa. Kokeen tekemiseen voidaan järjestää esimerkiksi sairauden perusteella erillinen tila. Erillistä tilaa voi tarvita, jos opiskelijalla on keskittymisvaikeus, paniikkihäiriö tms. vaiva, joka häiritsee kokeen tekemistä samassa tilassa kuin muut opiskelijat. Erillisen tilan järjestämisestä tulee neuvotella ja sopia hyvissä ajoin rehtorin tai opinto-ohjaajan kanssa. Rehtori tekee tarvittaessa päätöksen erityisjärjestelyistä.

1.5.7 Opiskeluhoolto

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa on oma rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja TUVA-koulutuksessa ryhmänohjaajat. Tarvittaessa toimitaan yhteistyössä Lahden yhteiskoulun opiskeluhooltoryhmien kanssa. Yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tueksi voidaan perustaa tarvittaessa tapauskohtainen asiantuntijaryhmä opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Käsiteltävästä asiasta sovitaan opiskelijan ja/tai opiskelijoiden kanssa.

Aikuislukion kaikissa toiminnoissa pyritään ottamaan vastaan jokainen opiskelija yksilönä. Opiskelijoita kannustetaan ja motivoidaan opintojen saattamiseksi päätökseen. Aikuislukiossa pyritään havaitsemaan ajoissa opiskelijoiden opiskeluvaikeudet tai muut asiat, jotka estävät häntä täysipainoisesti keskittymästä opiskeluun. Oppimisvaikeuksissa tai muissa opiskeluun vaikuttavissa asioissa opiskelijan kannattaa hyvissä ajoin kääntyä opinto-ohjaajan ja erityisopettajan puoleen. Muista opiskeluhoollon palveluista saa lisätietoa aikuislukion toimistosta, opinto-ohjaajalta ja erityisopettajalta.

Koulutyön järjestelyissä pyritään selkeyteen. Opiskelijoiden toiveet ja viestit pyritään ottamaan huomioon kaikissa järjestelyissä. Koulussa suositaan keskustelevaa ja erilaisuutta ymmärtävää ilmapiiriä. Opiskelija kohdataan yksilönä, jolla on omat persoonalliset oppimisvalmiutensa ja oma yksilöllinen elämäntilanteensa.

Lahden yhteiskoulun opiskelijahuollon palvelut kuuluvat seuraaville Lahden yhteiskoulun aikuislukion opiskelijoille:

- oppivelvollisuutta suorittaville
- aikuisten perusopetuksen päättövaihetta suorittaville, joiden tavoitteena on suorittaa perusopetuksen päättötodistus

- tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta suorittaville (TUVA).

Lahden yhteiskoulun opiskelijahuollon palveluihin kuuluvat opiskelijaterveydenhoito, koulukuraattori ja koulupsykologi. Opiskelijahuolto toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Yksilöllistä opiskeluhuolto toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Yksilökohtainen opiskeluhuolto voi olla opiskelijan tukena tunne-elämään, itsetuntemukseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä. Yksilölliseen opiskeluhuoltoon kuuluu myös opiskelutaitojen, opiskelukyvyn ja -motivaation sekä elämänhallinnan lisääminen.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskelijalle sekä myös alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle annetaan tietoa opiskelijan oikeuksista, opiskelijahuollon toimintatavoista ja tietojen käsittelystä yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa. Opiskeluhuollossa noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa aikuislukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

1.5.8 Oppivelvollisuuden suorittaminen

Oppivelvollisuus on 18 ikävuoteen asti. Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai jos opiskelija ennen 18 ikävuotta suorittaa toisen asteen tutkinnon.

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan tehtävät ja vastuu on huolehtia ensisijaisesti siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden. Oppivelvollisen huoltajalle myönnetään henkilökohtaiset tunnukset koulun käyttämään oppilashallinto-ohjelmaan, josta opiskelija tai hänen huoltajansa voivat seurata opintojen edistymistä ja työskentelyä. Mikäli opiskelijalle kertyy hyväksytyjä opintosuorituksia vähemmän kuin kaksi / periodi, tulee opiskelijan hakeutua keskustelemaan asiasta opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaaja seuraa aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppivelvollisten opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. TUVA-koulutuksen ryhmänohjaajat seuraavat TUVA-opiskelijoiden opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. Jos TUVA-opiskelijoilla on runsaasti poissaoloja, ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa ja on mahdollisesti yhteydessä huoltajaan. Aikuislukion opiskelijoiden poissaolojen seurannan malli on kuvattu opetussuunnitelmassa.

Poissaoloja pyritään ennaltaehkäisemään tiedottamalla oppivelvollisia koulun ohjaus- ja valvontakäytänteistä. Aikuislukiossa oppivelvollisuutta suorittavalla opiskelijalla on oltava poissaololleen aina hyväksyttävä syy: sairaus tai lyhytaikainen syy. Luvan enintään viikon poissaoloon myöntää rehtori. Opiskelijan on annettava lyhytaikainen poissaolo kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Aineenopettaja merkitsee yksittäisen poissaolon oppilashallinto-ohjelmaan. Oppivelvollisuutta suorittavan opiskelijan huoltajan on selvitettävä poissaolon syyn oppilashallintojärjestelmään. Jos poissaolon syy puuttuu toistuvasti ja / tai poissaoloja kertyy paljon, kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä. Tarvittaessa opiskelijalle tarjotaan opiskelu- huollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi kurssi tai opintojakso voi keskeytyä.

1.5.9 Koulutuksen maksuttomuus ja opiskelijan etuudet

Koulutus on oppivelvolliselle maksutonta. Oikeus koulutuksen maksuttomuuteen kestää sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Koulutuksen maksuttomuus koskee tutkintotavoitteista koulutusta ja nivelvaiheen koulutuksia.

Oppivelvolliselle ja aikuisten perusopetuksen päätoimiselle opiskelijalle maksuttomia ovat: opetus, yksi maksuton ateria koulupäivän aikana, oppimateriaali, työvälineet, vähintään 7 kilometrin pituiset koulumatkat ja opiskelijahuollon palvelut.

Oppivelvollisuutta suorittavat opiskelijat kuuluvat Lahden yhteiskoulun opiskelijahuollon palveluiden piiriin. Opiskelijahuollon palveluihin kuuluvat opiskelijaterveydenhoito, kuraattori ja psykologi. Aikuisten lukiokoulutuksessa on oma opinto-ohjaaja ja erityisopettaja.

1.5.10 Opiskelijan ilmoitusvelvollisuus

Opiskelijalla on velvollisuus ilmoittaa toimistoon viipymättä mahdollisista henkilö- ja yhteystietojen muutoksista. Osoitteenmuutoksesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus. Nimenmuutos on todistettava.

Mikäli opiskelija suunnittelee keskeyttävänsä opintonsa aikuislukiossa kokonaan, on hänen keskusteltava asiasta ensin opinto-ohjaajan tai rehtorin ja huoltajan kanssa. Alle 18-vuotias voi keskeyttää opiskelunsa aikuislukiossa vain huoltajan suostumuksella. Keskeytysilmoituksen saa opinto-ohjaajalta tai aikuislukion toimistosta.

Opintojen väliaikaisesta keskeyttämisestä on ehdottomasti jätettävä ilmoitus toimistoon, mikäli keskeytys kestää enemmän kuin yhden jakson.

1.5.11 Tietosuoja

Lue Lahden yhteiskoulun tietosuojaseloste: <http://www.lyk.fi/tietosuojaseloste/>

2 AIKUISTEN PERUSOPETUS

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa on mahdollisuus suorittaa aikuisille tarkoitettun perusopetuksen oppimäärä. Aikuisten perusopetuksen päättövaihe vastaa nuorten peruskoulussa vuosiluokkia 7-9.

2.1 Pääsyaatimukset ja opintojen tavoitteet

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa järjestetään aikuisten alkuvaiheen ja perusopetuksen päättövaiheen opetusta. Päättövaiheen opetus vastaa nuorten peruskoulun vuosiluokkia 7-9.

Aikuisten perusopetus on tarkoitettu opiskelijalle,

- joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot tai
- joka ei ole suorittanut perusopetusta loppuun
- jonka kielelliset tai muut valmiudet ovat jääneet heikoiksi perusopetuksen aikana.

Aikuisten perusopetus sopii sekä nuorille että aikuisille opiskelijoille.

Oppivelvolisuuslain mukaan oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on suorittanut toisen asteen tutkinnon.

- Oppivelvollinen, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta suomen kielen taito ei ole vielä riittävä toisen asteen opintojen aloittamiseen, voi suorittaa oppivelvollisuuttaan aikuisten perusopetuksessa.
- Oppivelvollinen, joka ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää lukuvuoden päättyessä sinä kalenterivuonna, jona hän täyttää 17 vuotta, voi suorittaa oppivelvollisuutta osallistumalla aikuisten perusopetukseen.

Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Aikuislukiossa voi

- vahvistaa osaamistaan perusopetuksen oppiaineissa
- suorittaa perusopetuksen oppiaineita tai niiden osia kursseina
- suorittaa perusopetuksen oppimäärän loppuun, jos se on joskus jäänyt kesken tai sitä ei ole suoritettu
- korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja.

Tavoite 1: Peruskoulu loppuun

Kun perusopetuksen oppimäärä, 46 kurssia on suoritettu, opiskelijalle kirjoitetaan perusopetuksen päättötodistus. Perusopetuksen suoritettuaan opiskelija voi hakeutua suoraan toisen asteen koulutukseen: lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen.

Tavoite 2: Osaamisen vahvistaminen

Perusopetuksen tietoja voi vahvistaa ennen lukio-opintojen aloittamista. Perusopetuksen oppiaineista voi valita yhden tai useamman oppiaineen. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen oppiaineita ovat:

- äidinkieli ja kirjallisuus tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus
- toinen kotimainen kieli, B1-ruotsi
- vieras kieli, A1-englanti
- matematiikka
- uskonto / elämäkatsomustieto
- historia ja yhteiskuntaoppi
- fysiikka ja kemia
- biologia, maantieto ja terveystieto.

Tavoite 3: Peruskoulun arvosanojen korottaminen

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa aikaisemmin suoritettua oppiaineen päättöarvosanaa. Kun opiskelija on suorittanut päättöarvosanan korottamiseksi vaadittavat kurssit, opettaja arvioi, onko päättöarvosana korottunut vai ei. Korotetuista arvosanoista saa erillisen todistuksen. Korotettua arvosanaa voi käyttää esimerkiksi seuraavassa yhteishaussa.

2.2 Toteutus

Koulutuksen järjestäjänä on Lahden yhteiskoulun aikuislukio. Opetus toteutetaan neljänä päivänä viikossa (ma-to) klo 10.15-15.55 Lahden yhteiskoulussa, osoitteessa Kirkkokatu 2. Opiskelijalle tehdään yksilöllinen opinto-ohjelma ja lukujärjestys.

2.3 Maksut

Tavoite 1: Opiskelu on päätoimista. Opetus on maksutonta. Opiskelija on oikeutettu saamaan koulusta oppikirjat, koulupäivinä lounaan ja opiskeluhuollon palvelut.

- Jos opiskelun tavoitteena on suorittaa aikuisten perusopetus ja saada siitä päättötodistus, opiskelu on päätoimista.
- Jos opiskelun tavoitteena suorittaa TUVA-koulutusta, opiskelu on päätoimista.

Tavoite 2 ja 3: Opiskelu on sivutoimista. Opiskeluun kuuluu aineopiskelumaksu 150 € / kurssi.

- Jos opiskelun tavoitteena on suorittaa yksittäisiä peruskoulun oppiaineita ja kursseja opiskelu on sivutoimista.
- Opiskelija hankkii oppimateriaalin ja työvälineet itse.
- Opiskeluun ei kuulu koulupäivinä lounasta eikä opiskeluhuollon palveluita.

2.4 Hakeminen

Opiskelijaksi voi hakeutua joustavasti lukuvuoden aikana, jatkuvan haun periaatteella. Opiskelija ilmoittautuu opiskelijaksi aikuislukion toimistossa, Kirkkokatu 2. Opinto-ohjausaika sovitetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

2.5 Opiskelijaksi ottaminen

Aikuislukion rehtori vastaa aikuislukion opiskelijaksi ottamisesta. Jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma opiskelijan opiskelutavoitteen mukaan.

Jos opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista, tulee hänen esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Käytännössä uusi opiskelija toimittaa todistukset aikaisemmista opinnoistaan tai osaamisestaan opinto-ohjaajalle. Opinto-ohjaaja kiinnittää opintojen laajuuteen huomiota.

Jos opiskelija haluaa jatkaa aikaisemmin keskeytyneitä perusopetuksen opintoja aikuislukiossa, toimittaa hän muusta oppilaitoksesta saamansa erotodistuksen opinto-ohjaajalle. Opinto-ohjaaja voi lukea aikaisemmat lukio-opinnot hyväksi huomioiden aikuislukion erilainen opetussuunnitelma ja tuntijako nuorten lukiokoulutukseen verrattuna. Ammatilliset opinnot voidaan lukea hyväksi siinä määrin kuin ne voidaan katsoa vastaavan lukiossa suoritettavia opintoja. Opinto-ohjaaja kirjaa aikuislukiossa suoritettavan oppimäärän opiskelijan opinto-ohjelmaan, jonka toteuttamiseen opiskelija sekä koulu sitoutuvat.

2.6 Opinto-oikeudet aikuisten perusopetuksessa

Aikuisten perusopetuksen päättövaihe on suoritettava kahdessa vuodessa. Jos opinnot eivät edisty suunnitellusti, on erittäin tärkeää, että opiskelija ilmoittaa opinnot väliaikaisesti keskeytyneeksi. Keskeyttämisaikasta on aina ensin keskusteltava opinto-ohjaajan kanssa. Lupaa opiskeluoikeuden väliaikaiseen keskeyttämiseen haetaan aikuislukion rehtorilta. Väliaikaisen keskeytyksen aikana opintoaika ei kulu hukkaan.

2.7 Opiskelijan rooli ja tehtävät

Opiskelu vaatii opiskelijan omaa työtä. Opiskeluun on sitouduttava, jotta opinnot edistyvät. Koulussa eikä oppitunneilla voi oppia kaikkea, joten itsenäiselle opiskelulle on annettava aikaa ja tilaa. Opiskelusta on kannettava oma vastuu.

Jos opiskelijalla on oppimisvaikeuksia tai muita ongelmia, jotka vaikuttavat opiskeluun, niihin saa tarvittaessa koululta tukea. Opiskelija saa tukea opinto-ohjaajalta, erityisopettajalta ja aineen opettajilta. Ohjaukseen tulee hakeutua omaehtoisesti.

Opintojen edistyminen edellyttää lähiopetuksen oppitunneilla läsnäoloa. Lähiopetus auttaa tiedon rakentamisessa. Oppimisen edellytys on kuitenkin opiskelijan oma halu oppia. Aikuisten perusopetuksessa on läsnäolovelvollisuus, jollei opintojen itsenäisestä suorittamisesta ole erikseen sovittu.

2.8 Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen tuntijako

Aikuisten perusopetuksen opiskelija noudattaa aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opintojen oppimäärä on vähintään 46 kurssia, joista 39 on pakollista kurssia. Opiskelija sisällyttää oppimäärään vähintään 7 valinnaista kursia. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen tuntijako on esitelty kuviossa 1.

2.9 Kurssisuorituksen arviointi

Oppiaineiden kaikki pakolliset ja valinnaiset kurssit arvioidaan numeroin tai sanallisesti. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4-10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä sekä 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opinto-ohjaus ja työelämätiedot sekä valinnaisista oppiaineista tieto- ja viestintätekniikka sekä työelämään tutustuminen arvioidaan sanallisesti käyttäen suoritusmerkintää S.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Kurssin arvosanalla kuvataan, miten opiskelija on saavuttanut kurssilla oppiaineen opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa kurssin tavoitteisiin siten kuin kunkin oppiaineen kohdalla on kuvattu.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksyttyä suoritusta, jotta se voidaan laskea oppiaineen oppimäärään.

O-merkintä

Mikäli opiskelijan osaamista ei voida arvioida, kurssi merkitään O-merkinnällä. Opiskelija on tällöin osallistunut opetukseen tai ohjaukseen, mutta ei ole suorittanut esimerkiksi kurssiin liittyviä tehtäviä niin, ettei niiden pohjalta voida osaamisen arviointia tehdä. O-merkintä ei ole kurssin arvosana eikä sitä lasketa kurssikertymään. Opiskelijalla on mahdollisuus täydentää suoritustaan opintojen aikana niin, että osaamisen arviointi on mahdollista. Jos opiskelija ei täydennä suoritustaan, opettaja merkitsee kurssin keskeytyneeksi.

K-merkintä

Jos opiskelija ei osallistu opetukseen tai ohjaukseen riittävästi tai kurssin suorittamisesta itsenäisesti tai muulla tavalla ei ole sovittu, osaamista ei voida arvioida. Kurssi merkitään keskeytyneeksi K-merkinnällä. Keskeytynyttä kurssia ei lasketa kurssikertymään.

2.10 Hyväksytyn tai hylätyn kurssin uusiminen

Opiskelijalle annetaan mahdollisuus uusia hyväksyttyä ja hylättyä kurssiarvosanaa osoittamalla osaamista kurssin keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Arvosanaa voi uusia seuraavasti:

- sovitulla osaamisen lisänäytöllä
- uusintakokeessa
- suorittamalla kurssi kokonaisuudessaan uudelleen.

Lukuvuoden aikana on uusintakoepäiviä, joissa voi uusia hylättyä arvosanaa kokeella. Kurssin voi uusia suorittamalla kurssi kokonaisuudessaan uudelleen. Opiskelija ilmoittautuu kurssille ennakoon ja osallistuu opetukseen, tekee tarvittavat kurssiin liittyvät tehtävät sekä osallistuu kurssiin liittyviin loppukokeeseen.

Kuvio 1: Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen tuntijako

AIKUISTEN PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖVAIHEEN TUNTIJAKO

	Pakolliset	Valinnaiset
Kielet yhteensä vähintään		20
- äidinkieli ja kirjallisuus, suomen kieli ja kirjallisuus (äi) tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (s2)		9
- toinen kotimainen kieli, B1 (rub)		5
- vieras kieli, englanti, A-kieli (ena)	6	
Matematiikka (ma)	8	
Uskonto / elämäkatsomustieto (u, et)		1
Yhteiskunnalliset oppiaineet		
- historia (hi)	1	
- yhteiskuntaoppi (yh)	2	
Luonnontieteelliset oppiaineet		
- fysiikka (fy)	1	
- kemia (ke)	1	
- biologia (bi)	1	
- maantieto (ge)	1	
Terveystieto (te) *)	1	
Opinto-ohjaus ja työelämätaidot (ot)	2	
Valinnaiset kurssit vähintään		10
Muu perusopetukseen soveltuva oppiaine ja aihealue		
- muu vieras kieli		
- taide- ja taitoaine		
- tieto- ja viestintäteknologia		
- oppiaineiden ja aineryhmien tukikurssit		
- ammatillisia opintoja		
- lukio-opintoja		
- työelämään tutustumista		
- muita aikuisten perusopetukseen soveltuvia kursseja		
Opiskelija suorittaa	39	>7
yhteensä vähintään		46 kurssia

*) Terveystieto on pakollinen, jos terveystiedon opintoja ei ole sisältynyt opiskelijan aiempiin perusopetuksen opintoihin.

2.11 Perusopetuksen koko oppimäärän suoritus

Aikuisten perusopetuksen koko oppimäärä sisältää vähintään 46 päättövaiheen kurssia. Opiskelija on suorittanut aikuisten perusopetuksen koko oppimäärän, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikkien henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa kuuluneiden oppiaineiden oppimäärät. Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisista oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista. Valinnaiset kurssit ovat joko tuntijaon mukaisten oppiaineiden kursseja tai muita perusopetukseen soveltuvien aineiden ja aihealueiden kursseja.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-kielen oppimäärän mukaisesti. Opiskelijan tulee suorittaa kielistä yhteensä vähintään 20 kurssia, joista äidinkieltä ja kirjallisuutta vähintään 4 kurssia. Eri kielten pakollisten kurssien määrästä säädetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opiskelijan suorittamia aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen kursseja ei oteta huomioon laskettaessa perusopetuksen oppimäärän vähimmäiskurssimäärää (46 kurssia, rangaistuslaitoksessa 30 kurssia). Poikkeuksen tästä muodostaa terveystieto, joka hyväksiluetaan mikäli opiskelija on suorittanut terveystiedon kurssin aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa.

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu opiskelijan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa. Aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, uskonto tai elämänskatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi ja terveystieto. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Muut perusopetukseen soveltuvat oppiaineet ja aihealueiden kurssit arvioidaan Lahden yhteiskoulun aikuislukion järjestämässä aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa sanallisesti käyttäen suoritusmerkintää = S. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja aikuisten lukiokoulutuksen kurssit arvioidaan siten, kuin ne koulutusten opetussuunnitelmissa määrätään.

Jos opiskelija on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen tai vieraiden kielten oppimääriä, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos opiskelija on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Oppiaineen pakollisista ja valinnaisista kursseista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Suoritettuja pakollisia ja valinnaisia kursseja yhteensä	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvioinnissa ja päättöarvosanan määräytymisessä näitä periaatteita noudatetaan koskien myös niitä opiskelijoita, jotka on otettu opiskelijoiksi tarkoituksenaan suorittaa ainoastaan yhden tai useamman oppiaineen oppimäärä tahi korottaa sen tai niiden arvosanoja.

2.12 Päättöarvosanojen korottaminen

Perusopetuksen päättöarvosanoja voi korottaa. Opiskelija suorittaa oppiaineessa korottamiseen vaaditun kurssimäärän. Aineen opettaja arvioi opiskelijan osallistumisen ja annettujen näyttöjen perusteella korottuuko päättöarvosana ja määrää uuden päättöarvosanan. Arvioinnissa verrataan aikaisempaa peruskoulun päättöarvosanaa kokeessa tai kokeissa näytettyyn osaamiseen.

Seuraavassa taulukossa on lueteltuna kurssit, jotka opiskelijan on suoritettava, jos tavoitteena on peruskoulun päättötodistuksen arvosanojen korottaminen.

Suomen kieli ja kirjallisuus	suoritettava 3 kurssia: äi7-äi9
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	suoritettava 3 kurssia: s27-s29
Toinen kotimainen kieli, B1-ruotsi	suoritettava 2 kurssia: rub4-rub5
Vieras kieli, A1-englanti	suoritettava 2 kurssia: ena6-ena7
Matematiikka	suoritettava 3 kurssia: ma6-ma8
Uskonto	suoritettava 1 kurssi: ue1 / et1
Elämäkatsomustieto	suoritettava 1 kurssi: et1
Historia	suoritettava 1 kurssi: hi1
Yhteiskuntaoppi	suoritettava 2 kurssia: yh1-yh2
Fysiikka	suoritettava 1 kurssi: fy1
Kemia	suoritettava 1 kurssi: ke1
Biologia	suoritettava 1 kurssi: bi1
Maantieto	suoritettava 1 kurssi: ge1
Terveystieto	suoritettava 1 kurssi: te1

2.13 Todistukset

Aikuisten perusopetuksen päättövaiheessa käytettävät todistukset ovat:

1. Erotodistus

- Erotodistus annetaan opiskelijalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta.
- Jos opiskelija saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus järjestetään Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa. Uskonollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.
- Erotodistukseen liitetään opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

2. Päättötodistus

- Perusopetuksen päättötodistus annetaan opiskelijalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opiskelusuunnitelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”suoritettu” (S).

3. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta.

- Annetaan, jos opiskelija on korottanut peruskoulun päättöarvosanoja.

4. Todistus erityisessä tutkinnossa suoritetusta oppimäärästä tai suoritetuista oppimääristä.

- Annetaan, jos opiskelija suorittaa aikuisten perusopetuksen kursseja esimerkiksi TUVA-koulutuksen aikana.

3 AIKUISTEN PERUSOPETUKSEN KURSSIEN SISÄLLÖT

Aikuisten perusopetuksessa voi suorittaa peruskoulun loppuun, jos se on joskus jäänyt kesken. Opiskelijan aikaisemmat opinnot kartoitetaan ja hänelle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Aikuislukion opiskelija voi vahvistaa aikuisten perusopetuksen kursseilla oppiaineen perusasioita ennen lukio-opintojen aloittamista. Perusasioiden vahvistaminen on hyvä Startti luki-oon tai ammatillisiin opintoihin.

Perusopetuksen kursseilla voi myös korottaa tarvittaessa peruskoulun päättöarvosanoja, jos haluaa saada päättötodistuksen keskiarvon paremmaksi.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Opinto-ohjaus ja valinnainen oppiaine arvioidaan sanallisesti käyttäen suoritusmerkintää = S.

3.1 Äidinkieli ja kirjallisuus, suomen kieli ja kirjallisuus (äi)

Arviointi

Pakolliset kurssit 1-9 ja valinnainen kurssi 10 arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakolliset kurssit 1-5

Kurssi 1 Suomen kielen ja kirjallisuuden perusteet (äi1), pakollinen kurssi

Kurssilla keskitytään vahvistamaan tekstien tuottamisen ja tulkitsemisen perustaitoja ja monipuolistamaan suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja. Kurssilla työskennellään erilaisissa viestintäympäristöissä ja samalla monipuolistetaan suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja. Kurssin aikana opitaan oman tekstin rakentamiseen liittyvät perusasiat, harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain sekä annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstien tuottamisen eri vaiheissa. Samalla paneudutaan erilaisten tekstien erittelyyn ja arviointiin sekä syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita: sisällön ennustaminen, ydinajatuksen tiivistäminen, päätelmien ja kysymysten teko ja tiedon suhteuttaminen muuhun tietopohjaan. Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja niiden luotettavuuden arviointiin. Keskeisenä sisältönä on yleiskielen hallinnan vahvistaminen. Tutustutaan lyhyisiin kaunokirjallisiin teksteihin oman lukukokemuksen näkökulmasta.

Kurssi 2 Monimuotoiset tekstit (äi2), pakollinen kurssi

Kurssilla vahvistetaan ja syvennetään monimuotoisten tekstien tulkinnan taitoja tutustumalla eri tekstilajeihin. Elämyksellisen lukemisen, kuuntelemisen ja katselemisen lisäksi tutustutaan eri tekstilajeihin. Elämyksellisen lukemisen, kuuntelemisen ja katselemisen lisäksi tutustutaan erittelevään, tulkitsevaan ja kriittiseen lukutapaan. Samalla harjoitellaan erilaisia ja eri tilanteisiin sopivia ilmaisun keinoja. Harjoitellaan ottamaan kantaa ja perustelemaan ajatuksia niin suullisesti kuin kirjallisestikin. Erilaisten tekstien avulla harjoitellaan lähteiden käyttöä, arviointia ja niihin viittaamista.

Kurssi 3 Tekstien tuottaminen ja tulkitseminen (äi3), pakollinen kurssi

Syvennetään opiskelijan lukutaitoa ja tekstien tulkitsemisen taitoja tutkimalla erilaisia tekstejä eri muodoissaan. Lisätään tekstien tulkinnassa tarvittavien käsitteiden käyttöä. Eläydytään luettuun ja jaetaan lukukokemuksia muille. Tutustutaan monimuotoisiin eritteleviin, pohtiviin, kantaa ottaviin ja ohjaaviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin piirteisiin. Tuotetaan tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Samalla perehdytään tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin sekä harjaannutaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Kurssilla harjoitellaan myös puheen ja kokonaisilmaisun erilaisia keinoja esimerkiksi valmistelluissa puhe-esityksissä. Harjoitellaan arvioimaan omaa vuorovaikutustaitoa ja viestintätapaa sekä havaitsemaan kehittämiskohteita niissä.

Kurssi 4 Kieli ja kulttuuri (äi4), pakollinen kurssi

Kurssilla vahvistetaan edelleen erilaisten tekstilajien hallintaa. Kurssin aikana perehdytään erityisesti suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin ja teemoihin eri aikoina. Samalla opiskelija tutkii kirjallisuuden, kulttuuriperinnön ja taiteen yhteyttä ympäröivään yhteiskuntaan. Niin ikään tutustutaan kielessä ja kulttuurissa tapahtuneisiin muutoksiin. Tutustumalla kotimaiseen kirjallisuuteen ja kulttuuriin, suomen kielen ja sen sukukieliin ja toisaalta monikieliseen nyky-Suomeen vahvistetaan opiskelijan omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Monipuolisten

tekstien ja harjoitusten avulla lisätään tietoisuutta tekstien tyylistä, sävyistä ja rakenteista. Samalla opitaan huomaamaan omat mahdollisuudet viestijänä. Kirjalliset ja suulliset harjoitukset avaavat opiskelijan tietoisuutta viestinnän tehtävästä ja merkityksestä.

Kurssi 5 Puhe- ja vuorovaikutustaidot (äi5), pakollinen kurssi

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan viestintätaitoja. Harjoituksia tehdään niin yksin kuin ryhmässäkin. Tavoitteena on rohkaista opiskelijaa havainnoimaan omaa viestintäänsä ja kehittämään sitä. Ryhmäharjoituksissa kehitetään kuuntelemisen, keskustelun, mielipiteiden perustelun ja vastavuoroisen viestinnän taitoja. Samalla vahvistetaan opiskelijan kykyä toimia ryhmässä. Yksilöllisissä esiintymistilanteissa opiskelijaa rohkaistaan olemaan yleisön edessä, nauttimaan esiintymisestä ja näkemään mahdollisuutensa monipuolisesti viestivänä aktiivisena kansalaisena. Harjaannutaan käyttämään kieltä eri tilanteiden vaatimalla tavalla ja soveltamaan puhutun kielen erilaisia tyylejä, sävyjä ja rakenteita.

Kurssi 6: Median maailma (äi6), pakollinen kurssi

Kurssilla tutustutaan median ilmiöihin ja tekstilajeihin. Tutkitaan erilaisia mediatuotteita, ja osallistutaan median tekemiseen. Harjoitellaan tekstien luettavuuden arviointia.

Kurssi 7: Kauno- ja tietokirjallisuuden lukeminen, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssilla luetaan monipuolisesti sekä kauno- että tietokirjallisuutta. Luettua käsitellään ja lukukokemuksia jaetaan eri tavoin. Varmennetaan kaunokirjallisuuden analyysikäsitteiden käyttöä ja eläydytään luettuun esimerkiksi draaman keinoin. Tietokirjallisuuden lukemisen yhteydessä pohditaan tekstin luotettavuutta ja tietojen käytettävyyttä.

Arviointiperusteet:

- analyysikäsitteiden ymmärtäminen ja käyttö
- tekstin luotettavuuden arviointi
- tietojen käytettävyyden arviointi.

Kurssi 8: Tekstien tulkinta, pakollinen kurssi, päättöarvosanaa korottava kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssilla syvennetään tekstien tulkinnan taitoja ja tutkimalla erilaisia tekstejä eri muodoissaan ja varmennetaan tekstien tulkinnassa tarvittavien käsitteiden käyttöä. Luettuun myös eläydytään ja jaetaan lukukokemuksia muille. Tutustutaan monimuotoisiin eritteleviin, pohtiviin, kantaaottaviin ja ohjaaviin teksteihin ja niiden keskeisiin kielellisiin ja tekstuaalisiin piirteisiin.

Arviointiperusteet:

- tekstien tulkinnassa tarvittavien käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö
- monimuotoiset tekstit: erittelevien, pohtivien, kantaaottavien ja ohjaavien tekstien kielelliset ja tekstuaaliset piirteet.

Kurssi 9: Tekstien tuottaminen, pakollinen kurssi, päättöarvosanaa korottava kurssi
Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssilla syvennetään erilaisten tekstien tuottamisen taitoja. Tuotetaan monimuotoisia tekstejä. Samalla perehdytään tekstien tavoitteisiin ja arviointiin sekä harjaannutaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Varmennetaan oikeinkirjoitusta. Kurssilla harjoitellaan myös puheen ja kokonaisilmaisun erilaisia keinoja esimerkiksi valmistelluissa puhe-esityksissä. Harjoitellaan arvioimaan omaa vuorovaikutustaitoa ja viestintätapaa sekä havaitsemaan omia kehittämiskohteita tällä osa-alueella.

Arviointiperusteet:

- monimuotoisten tekstien tuottamisen taidot
- oikeinkirjoitustaidot
- puheen kirjoittaminen.

Kurssi 10: Nykykulttuurin ilmiöitä ja kirjallisuutta, valinnainen kurssi

Kurssilla tutustutaan nykykulttuuriin, sen ilmiöihin ja monimuotoisiin teksteihin. Luetaan monipuolisesti nykykirjallisuutta. Keskustellaan ja tuotetaan monimuotoisia tekstejä nykykulttuurin ilmiöiden perusteella.

3.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (s2)

Arviointi

Pakolliset kurssit 1-9 arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakolliset kurssit 1-9

Kurssi 1: s21 Opiskelutaitojen vahvistaminen, pakollinen kurssi

Kurssilla vahvistetaan eri aineiden opiskelussa tarvittavia opiskelustrategioita. Tutustutaan oppikirjatekstin rakenteeseen, harjoitellaan etsimään tekstistä ydinasiat ja referoimaan niitä suullisesti ja kirjallisesti. Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä. Tutustutaan erilaisiin koe-tyyppeihin ja kysymysmalleihin ja harjoitellaan vastaamaan niihin.

Kurssi 2: s22 Luonnontieteen tekstit tutummiksi, pakollinen kurssi

Kurssilla tuetaan luonnontieteellisen alan kielen lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Syvennetään opiskelun kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja tulkintaa. Luetaan maantiedon, biologian, fysiikan ja kemian lyhyitä tekstejä ja tutustutaan niiden tiedonalojen kieleen. Laaditaan omia lyhyitä tietotekstejä kuten määritelmiä, selostuksia ja tiivistelmiä.

Kurssi 3: s23 Yhteiskunnallisten aineiden tekstit tutummiksi, pakollinen kurssi

Kurssilla tuetaan yhteiskunnallisen alan kielen lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Syvennetään opiskelun kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja tulkintaa. Luetaan historian ja yhteiskuntaopin tekstejä ja tutustutaan niiden tiedonalojen kieleen. Laaditaan omia lyhyitä tietotekstejä kuten lyhyitä esseevastauksia.

Kurssi 4: s24 Median tekstejä ja kuvia, pakollinen kurssi

Tutustutaan digitaalisiin teksteihin ja arvioidaan niitä lähdekriittisesti. Pohditaan, millaiset tekstit ovat luotettavia lähteitä esimerkiksi esitelmään. Tutustutaan tekstien käyttämiseen oman tekstin pohjana ja opetellaan lainaamaan ja referoimaan muiden kirjoittamaa tekstiä. Harjoitellaan käyttämään lähteitä sekä kirjoittamaan lähdeviitteitä. Tarkastellaan erilaisia uutiskuvia ja mainoskuvia ja niiden tavoitteita.

Kurssi 5: s25 Tiedonhankintataitojen syventäminen, pakollinen kurssi

Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Harjoitellaan graafien, karttojen, tilastojen ja simulaatioiden lukutaitoa ja tulkintaa. Tehdään tiedonhankintaa liittyviä harjoituksia ja hyödynnetään koulun oppimisympäristöjä.

Kurssi 6: s26 Uutistekstit, pakollinen kurssi

Kurssilla vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen uutistekstien parissa. Tarkastellaan eri medioiden uutisia ja niiden tekstilajipiirteitä. Opitaan poimimaan uutisen sisällöstä ydinasiat. Vahvistetaan uutistekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitoa ja harjoitellaan tunnistamaan, millainen on luotettava uutislähde. Kirjoitetaan uutinen.

Kurssi 7: s27 Mielipiteen ilmaiseminen ja perusteleminen, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssilla harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista ja argumentointia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan erilaisiin mielipideteksteihin ja opitaan niiden avulla käyttämään argumentointiin liittyviä fraaseja ja ilmauksia, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaisemista, modaalisuutta, mielipiteen vahvistamisen ja pehmentämisen keinoja sekä argumentointia. Kirjoitetaan mielipideteksti ja laaditaan oma puhe-esitys. Harjoitellaan prosessikirjoittamista.

Arviointiperusteet:

- mielipidetekstien argumentointitaidot, joita ovat fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuus ja muodollisuus, modaalisuus, mielipiteen vahvistaminen ja pehmentäminen
- mielipidetekstin kirjoittaminen
- puhe-esityksen laatiminen.

Kurssi 8: s28 Kaunokirjalliset tekstit tutuiksi, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssilla tutustutaan kaunokirjallisuuden eri lajeihin sekä tekstien kielellisiin piirteisiin. Luettaan kaunokirjallisia tekstejä ja tutustutaan niiden tekstilajipiirteisiin. Käsitellään muutamia kaunokirjallisia tekstejä syventäen, esim. novelleja, kertomuksia ja runoja. Opiskelijaa aktivoidaan omaehtoiseen lukemiseen ja kirjaston käyttöön. Kirjoitetaan oma satu tai kertomus ja oma runo.

Arviointiperusteet:

- kaunokirjallisten tekstien kielelliset piirteet ja tekstilajit
- kaunokirjallisen tekstin lukeminen, kuten novelli, kertomus, näytelmä tai runo

- kaunokirjallisen tekstin tuottaminen: oma satu, kertomus, runo tai näytelmä (näistä valitaan kaksi).

Kurssi 9: s29 Kulttuurinen moninaisuus - moninainen kulttuuri, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssilla tutustutaan lisää kirjallisuuteen, teatteriin, kuvataiteeseen ja/tai muihin taidemuotoihin. Tarkastellaan yhtä taideteosta monipuolisesti ja kirjoitetaan oma arvostelu siitä. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla opiskelijoiden kulttuurisia kokemuksia.

Arviointiperusteet:

- erilaisten taidemuotojen ymmärtäminen, kuten kirjallisuus, teatteri, kuvataide
- taideteoksen tarkastelu ja arvostelun kirjoittaminen
- oman kulttuurisen kokemuksen arvostelun kirjoittaminen raportin muodossa.

Kurssi 10: s210 Ajankohtaiset ilmiöt Suomessa ja maailmalla, valinnainen kurssi

Kurssilla keskustellaan ja kirjoitetaan ajankohtaisista ilmiöistä kulttuurissa ja yhteiskunnassa Suomen, Euroopan ja globaalista näkökulmasta. Hyödynnetään eri medioita ja muita lähteitä. Syvennetään tekstin tuottamisen taitoja. Kurssi toteutetaan yhteistyössä yhteiskuntaopin/historian/maantieteen oppiaineiden opiskelun kanssa.

3.3 Toinen kotimainen kieli, B1-oppimäärä (rub1)

Opiskelija, jolla ei ole ruotsin kielessä aikaisempia opintoja tai muulla tavoin hankittua ruotsin taitoa, aloittaa opintonsa kurssista 1. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa toisen kotimaisen kielen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, on opiskelijan suoritettava peruskoulun 9. luokkaa vastaavat kurssit: kurssit 4-5.

Päättöarvioinnin kohteena ovat

- kielenopiskelutaidot
- kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa
- kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä
- kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä
- kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen.

Päättöarvioinnin kriteerit perustuvat OPH:n muutosmääräykseen OPH-1826-2021, 11.5.2021, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Arviointi

Pakolliset kurssit 1-5 arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakolliset kurssit 1-5

Kurssi 1: rub1 Kielitaidon alkeet: Lähtökohtia ruotsin opiskelulle, pakollinen kurssi

Tutustutaan ruotsin opiskeluun. Harjoitellaan itseä koskevien tietojen kertomista ja vaihtamista. Painotetaan ruotsinkielisen puheen havainnointia ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja. Tutustutaan alustavasti ruotsin kielen asemaan Suomessa. Havainnoidaan ruotsin kielen näkymistä arkipäivässä.

Kurssi 2: rub2 Kielitaidon alkeet: Puheviestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa, pakollinen kurssi

Harjoitellaan toimintaa tavanomaisimmissa sosiaalisissa kohtaamistilanteissa (perhe, suku, ja ystävät, vapaa-aika). Painotetaan edelleen puhumista ja ääntämistä. Opetellaan kielenopiskelutaitoja ja joidenkin kielitaidon alkuvaiheessa tarvittavien viestintästrategioiden käyttöä.

Kurssi 3: rub3 Kielitaidon alkeet: Vuorovaikutus asiointitilanteissa, pakollinen kurssi

Harjoitellaan arkipäivän asiointitilanteita ruotsiksi, esimerkiksi kaupassa käynti, matka- ja pääsylippujen osto, jne. Kiinnitetään huomiota tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön ja ruotsin kielen alueelliseen painottumiseen Suomessa.

Kurssi 4: rub4 Kielitaidon alkeet: Selviytyminen muodollisemmista tilanteista, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Opetellaan käyttämään ruotsia työelämään liittyvissä yhteyksissä sekä erilaisissa muodollista kielenkäyttöä ja kulttuurista osaamista edellyttävissä tilanteissa. Tutustutaan myös kohteliaisiin tapoihin viestiä vaativimmissa sosiaalisissa tilanteissa kuten ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa.

Arviointiperusteet:

- ruotsin kielen käyttäminen koulun ja työelämään liittyvissä yhteyksissä sekä kulttuurista osaamista edellyttävissä tilanteissa
- viestintä arjessa ja vaativimmissa tilanteissa, kuten ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa
- kielioppi: verbin aikamuodot, lukusanat, substantiivin taivutusmuodot, päälauseen sanajärjestys.

Kurssi 5: Kielitaidon alkeet: Palvelu- ja viranomaistilanteet, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Arviointiperusteet:

- ruotsin kielen käyttäminen palvelutilanteissa, kuten terveydenhoito, työnhaku, koulutus, matkustaminen jne.
- kertominen Pohjoismaista ja niiden erityispiirteiden tunnistaminen
- kielioppi: adjektiivinen taivutus, adjektiivin vertailu, adverbit, sivulauseet ja sanajärjestys, konditionaali.

3.4 Vieras kieli, englanti, A1-oppimäärä (ena)

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa vieraan kielen, A-oppimäärän englannin kielen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, on opiskelijan suoritettava peruskoulun 9. luokkaa vastaavat kurssit: pakollinen kurssi 6 ja valinnainen kurssi 7.

Päättöarvioinnin kohteena ovat

- kielenopiskelutaidot
- kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa
- kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä
- kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä
- kasvu kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kielitietoisuuteen.

Päättöarvioinnin kriteerit perustuvat OPH:n muutosmääräykseen OPH-1826-2021, 11.5.2021, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Arviointi

Pakolliset ja valinnainen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakolliset kurssit 1-6

Kurssi 1: ena1 Kehittyvä kielitaito: Työelämässä toimiminen ja muita muodollisia tilanteita, pakollinen kurssi

Opetellaan käyttämään englantia työelämäänsä liittyvissä yhteyksissä sekä erilaisissa muodollista kielenkäyttöä edellyttävissä tilanteissa. Tutustutaan myös kohteliaisiin tapoihin viestiä vaativammissa sosiaalisissa tilanteissa kuten ihmisen elinkaareen liittyvissä juhlissa ja tilaisuuksissa.

Kurssi 2: ena2 Kehittyvä kielitaito: Palvelu- ja viranomaistilanteet ja osallistuva kansalainen, pakollinen kurssi

Harjoitellaan toimimista vaativammissa palvelutilanteissa, kuten terveydenhoidossa ja viranomaisten kanssa asioimisessa. Tarkastellaan yhteiskunnallista osallistumista ja vaikuttamista sekä yhteisöissä toimimista. Harjoitellaan näissä yhteyksissä vaadittavaa kielitaitoa.

Kurssi 3: ena3 Kehittyvä kielitaito: Kertomuksia minusta ja ympäristöstäni, pakollinen kurssi

Käsitellään asumista erilaisissa ympäristöissä ja tehdään havaintoja lähiympäristöstä ja sen ilmiöistä. Opetellaan viestimään omasta taustasta ja kertomaan omia tarinoita. Pohditaan arjesta nousevia kysymyksiä ja tilanteita. Opetuksessa painottuu suullinen vuorovaikutus.

Kurssi 4: ena4 Kehittyvä kielitaito: Ajankohtaiset ilmiöt, pakollinen kurssi

Käsitellään erilaisia ajankohtaisia asioita ja ilmiöitä, kuten yhteiskunnalliset tapahtumat ja muuttuva maailma ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset taustat. Opetuksessa painottuu kirjallinen vuorovaikutus. Kurssilla voidaan hyödyntää myös sopivantasoisia medioita ja muita lähteitä tiedon hakemisessa ja ilmiöistä keskustellessa.

Kurssi 5: ena5 Kulttuurikohtaamisia, pakollinen kurssi

Tutustutaan erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja vapaa-ajanviettopaikkoihin, esimerkiksi harrastuksiin, jaetaan kokemuksia ja pohditaan niitä.

Kurssi 6: ena6 Globaalienglanti, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Tutustutaan englannin asemaan lingua francana ja useiden maiden virallisena kielenä. Tarkastellaan englanninkielisten maiden elämäntyyliä ja kulttuureja. Pohditaan englannin kieleen, sen variantteihin ja asemaan liittyviä ilmiöitä sekä mahdollisuuksien mukaan arvoja suhteessa Suomen ja maailman monikielisyyteen.

Arviointiperusteet:

- englanninkielisten maiden elämäntyylien ja kulttuurien ymmärtäminen
- englannin kielen, sen varianttien ja asemaan liittyvien ilmiöiden ja arvojen ymmärtäminen suhteessa Suomeen ja maailman monikielisyyteen
- kielioppi: aktiivin aikamuodot väite-, kielto- ja kysymyslauseissa
- kokeessa on kuullun- ja luetunymmärtämistehtäviä, kielioppitehtävä sekä kirjoitelma
- kielioppi: aktiivin aikamuodot väite-, kielto- ja kysymyslauseissa
- Kokeessa on kuullun- ja luetunymmärtämistehtäviä, kielioppitehtävä sekä kirjoitelma.

Kurssi 7: ena7 Liikkuvuus ja kansainvälisyys, valinnainen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Opiskellaan liikkumisessa ja kansainvälisissä kontakteissa tarvittavaa kieltä ja tutustutaan niihin liittyviin toimintaympäristöihin. Harjoitellaan käyttämään englantia erilaisissa yhteyksissä, kuten yhteydenpidossa ulkomaille, maasta muutossa, matkailussa tai kansainvälisten järjestöjen toiminnassa.

Arviointiperusteet:

- englannin kielen käyttäminen matkustamisessa ja kansainvälisissä kontakteissa
- englannin kielen käyttäminen erilaisissa yhteyksissä, kuten yhteydenpidossa ulkomaille, maasta muutossa, matkailussa tai kansainvälisten järjestöjen toiminnassa
- kielioppi: passiivin aikamuodot ja epäsuora esitys
- Kokeessa on kuullun- ja luetunymmärtämistehtäviä, kielioppitehtäviä sekä kirjoitelma.

Kurssi 8: ena8 Avaimet jatkuvaan kieltenopiskeluun, valinnainen kurssi

Pohditaan ja tarkastellaan opiskelijoiden jatkosuunnitelmia ja tulevaisuudessa tarvittavia taitoja ja tietoja. Lisäksi opiskelija voi laatia oman kielitaidon portfolion, jonka avulla kehittää kielitaitoaan, kartoittaa oman kielitaitonsa tasoa sekä arvioi kieltenopiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan. Vaihtoehtoisesti portfoliota voidaan ryhtyä kokoamaan aiempien kurssien kuluessa.

3.5 Matematiikka (ma)

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa matematiikan perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, on opiskelijan suoritettava peruskoulun 9. luokkaa vastaavat kurssit: kurssit 6-8.

Päättöarvioinnin kohteena ovat

- merkitys, arvot ja asenteet
- työskentelyn taidot
- käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet.

Päättöarvioinnin kriteerit perustuvat OPH:n muutosmääräykseen OPH-1826-2021, 11.5.2021, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Arviointi

Pakolliset kurssit arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakolliset kurssit 1-8:

Kurssi 1: ma1 Luvut ja laskutoimitukset I, pakollinen kurssi

Lukualuetta laajennetaan ja harjoitellaan laskutoimituksia reaalitylukujen joukossa. Vahvistetaan opiskelijoiden kokonaislukujen peruslaskutoimitusten ymmärtämistä. Syvennetään vastaluvun käsitettä ja opitaan käänteisluku. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin.

Kurssi 2: ma2 Luvut ja laskutoimitukset II, pakollinen kurssi

Syvennetään desimaalitylukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrys tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä perehdytään pyöristämissääntöihin. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Harjoitellaan potenssilaskentaa eksponenttina kokonaisluvut. Opitaan neliöjuuren käsite ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärrys.

Kurssi 3: ma3 Lausekkeet, pakollinen kurssi

Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen sekä harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua.

Kurssi 4: ma4 Yhtälöt, pakollinen kurssi

Perehdytään tuntemattoman käsitteeseen. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä. Yhtälöpareja ratkaistaan algebrallisesti. Tutustutaan suoran ja kääntäen verrannollisuuksiin. Verrantoa käytetään tehtävien ratkaisussa. Tutustutaan epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä.

Kurssi 5: ma5 Geometria, pakollinen kurssi

Vahvistetaan peruskäsitteiden osaaminen. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtä-

mistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Kurssi 6: ma6 Prosentit, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Lasketaan prosenttiosuuksia ja prosenttiluvun osoittamia määriä kokonaisuuksista. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Tutustutaan klassiseen ja tilastolliseen todennäköisyyslaskentaan sekä syvennetään taitoa laskea erilaisten vaihtoehtojen lukumääriä.

Arviointiperusteet:

- prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän ymmärtäminen kokonaisuuksista
- osaa laskea muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin
- ymmärtää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyslaskennan perusteet
- osaa laskea erilaisten vaihtoehtojen lukumääriä.

Kurssi 7: ma7 Funktiot ja tilastot, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon sekä tutkitaan niitä. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Määritetään funktioiden nollakohtia. Yhtälöpareja ratkaistaan graafisesti. Vahvistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen sekä määritetään frekvenssejä ja suhteellisia frekvenssejä sekä mediaaneja. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Harjoitellaan aineiston keräämistä, jäsentämistä, esittämistä ja analysointia.

Arviointiperusteet:

- ymmärtää funktion käsitteen
- osaa piirtää suoria ja paraabeleja koordinaatistoon sekä tutkia niitä
- ymmärtää suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet
- osaa määrittää funktioiden nollakohtia
- osaa ratkaista yhtälöpareja graafisesti
- ymmärtää keskiarvon ja tyyppiarvon
- määrittää frekvenssejä ja suhteellisia frekvenssejä sekä mediaaneja
- ymmärtää hajonnan käsitteen
- osaa kerätä aineistoa, jäsentää, esittää ja analysoida sitä.

Kurssi 8: ma8 Geometria ja trigonometria, pakollinen kurssi

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Sovelletaan Pythagoran lausetta. Pythagoran lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita suorakulmaiseen kolmioon. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita konkreettien mallien ja

tieto- ja viestintäteknologian avulla. Lasketaan pallojen, lieriöiden ja kartioiden pinta-aloja ja tilavuuksia.

Arviointiperusteet:

- osaa soveltaa Pythagoran lausetta
- osaa soveltaa Pythagoran lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita suorakulmaiseen kolmioon
- osaa tutkia kolmiulotteisia kappaleita konkreettien mallien ja tieto- ja viestintäteknologian avulla
- osaa laskea pallojen, lieriöiden ja kartioiden pinta-aloja ja tilavuuksia.

3.6 Uskonto (ue)

Uskonnossa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin u1. Opetus järjestetään aikuislukion uskonnon 1 kurssin yhteydessä. Kurssin suorittamistavasta sovitaan tarkemmin aineenopettajan kanssa.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: u1 Uskonnot maailmassa

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Opetuksessa käsiteltäviä teemoja ovat uskonnon synty, monimuotoisuus ja suhde muihin uskontoihin. Opetuksessa perehdytään keskeisiin opiskeltavan uskonnon juuriin, lähteisiin,oppiin, opetukseen, levinneisyyteen ja vaikutuksiin sekä eri uskontoihin, katsomuksiin ja uskonottomuuteen Suomessa ja maailmalla sekä uskontojen kriittiseen tarkasteluun. Kurssin sisällöissä tulee olla maailmankatsomuksia yhdistävää eettisten elementtien käsittelyä. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutukseen liittyvät aiheet. Sisällöissä tulee näkyä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten keskeiset eettiset periaatteet sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja ihmisoikeuksien toteutuminen maailmassa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään uskontojen näkymistä mediassa ja sen kriittistä arviointia ja uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Arviointiperusteet:

- ymmärtää uskonnon synnyn, monimuotoisuuden ja suhteen muihin uskontoihin
- ymmärtää uskonnon juuret, lähteet, opin, opetukset, levinneisyyden ja vaikutuksiin sekä eri uskontoihin, katsomuksiin ja uskonottomuuteen Suomessa ja maailmalla
- osaa tarkastella uskontoja kriittisesti
- ymmärtää maailmankatsomuksia yhdistäviä eettisiä elementtejä
- ymmärtää uskonnon vaikutukset kulttuuriin
- ymmärtää uskontojen ja katsomusten eettiset periaatteet sekä YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja ihmisoikeuksien toteutumista maailmassa
- ymmärtää uskontojen näkymistä mediassa ja osaa arvioida sitä kriittisesti sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

3.7 Elämänkatsomustieto (et)

Elämänkatsomustiedossa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin et1. Opetus järjestetään aikuislukion elämänkatsomustiedon 1 kurssin yhteydessä. Kurssin suoritamistavasta sovitaan tarkemmin aineenopettajan kanssa.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: et1 Katsomukset ja ihmisoikeudet

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssille valitaan opiskelijoiden kokemusmaailmaan pohjaavia eettisen ajattelun taitoja sekä katsomuksellista yleissivistystä ja arvostelukykä lisääviä sisältöjä. Kurssin sisältöjen avulla käydään opiskelijoiden maailmankuvan, elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentumista tukevia keskusteluja. Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin kuten holokaustiin. Kurssin sisällöiksi otetaan teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin liittyviä teemoja. Pohditaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa. Kurssin sisällöt auttavat opiskelijaa ymmärtämään Unescon suojelemaa maailman kulttuuri- ja luonnonperintöä sekä kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Arviointiperusteet:

- osaa ajatella eettisesti ja ymmärtää omaa maailmankuvaa, elämänkatsomusta ja identiteetin rakentumista
- ymmärtää ihmisarvon, ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta
- tietää ihmisoikeuksien kehitystä ja ihmisoikeusloukkauksia, kuten holokaustia
- ymmärtää teistisiä ja ateistisiä katsomuksia nykymaailmassa, esim. sekulaaria humanismia, kristinuskoa ja islamia
- ymmärtää katsomusvapautta ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa
- ymmärtää Unescon suojelemaa maailman kulttuuri- ja luonnonperintöä sekä kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa
- ymmärtää kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

3.8 Historia (hi)

Historiassa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin hi1.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: hi1 Suomen historian käännekohtat

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Tuodaan esiin suomalaisen yhteiskunnan pohjoismaiset juuret. Paneudutaan kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian aikana. Perehdytään Suomen itsenäistymisprosessiin ja valtiolliseen kehitykseen. Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen ja elinkeinorakenteen muutoksen kautta käydään läpi arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Linkitetään sisältöjä yleisen historian viitekehykseen sopivissa yhteyksissä.

Arviointiperusteet:

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan pohjoismaiset juuret
- ymmärtää kulttuurin merkitystä identiteetin rakentamisessa autonomian aikana
- ymmärtää Suomen itsenäistymisprosessin ja valtiollisen kehityksen
- ymmärtää hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet ja elinkeinorakenteen muutoksen
- ymmärtää arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria
- ymmärtää Suomen historiaa yleisen historian viitekehyksessä.

3.9 Yhteiskuntaoppi (yh)

Yhteiskuntaopissa on 2 pakollista kurssia. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssit yh1-yh2.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1: yh1 Yhteiskuntajärjestelmä sekä julkiset palvelut

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Paneudutaan tärkeimpiin julkisiin palveluihin (kuten Kela, terveyspalvelut, koulutuspalvelut ja TE-toimisto) sekä viranomaisien toimintaan niin, että opiskelija osaa käyttää itselleen tarkoitustenmukaisia palveluita. Perehdytään Suomen yhteiskuntajärjestelmään ja poliittiseen järjestelmään sekä käydään läpi esimerkkejä perustuslainsäädännöstä, kuten perustuslaki, tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki, lastensuojelulaki sekä yksilön oikeudet ja velvollisuudet.

Arviointiperusteet:

- ymmärtää julkisten palveluiden merkityksen ja aseman yhteiskunnassa, kuten Kela, terveyspalvelut, koulutuspalvelut ja TE-toimiston

- ymmärtää viranomaisten toiminnan niin, että osaa käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia palveluita
- ymmärtää Suomen yhteiskuntajärjestelmää ja poliittista järjestelmää
- ymmärtää peruslainsäädäntöä, kuten perustuslaki, tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki, lastensuojelulaki
- ymmärtää yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia.

Kurssi 2: yh2 Työelämän tuntemus ja oma talous

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Tutustutaan talouden peruskäsitteisiin ja ilmiöihin. Perehdytään oman talouden suunnittelun perusteisiin sekä tutustutaan lähiympäristön yrityksiin ja muihin palveluiden tuottajiin. Tutustutaan yhteiskunnan tarjoamiin kouluttautumis- ja uramahdollisuuksiin sekä yrittäjyyteen. Käydään läpi työelämän perustaitoja ja -tapoja. Perehdytään työtä koskevaan lainsäädäntöön työntekijän näkökulmasta. Tarkastellaan kuluttajan oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tutustutaan kestävän kulutuksen periaatteisiin.

Arviointiperusteet:

- ymmärtää oman talouden perusteita
- ymmärtää talouden peruskäsitteitä ja ilmiöitä
- ymmärtää yhteiskunnan tarjoamia kouluttautumis- ja uramahdollisuuksia sekä yrittäjyyttä
- ymmärtää työelämän perustaitoja ja -tapoja
- ymmärtää työtä koskevaa lainsäädäntöä työntekijän näkökulmasta
- ymmärtää kuluttajan oikeuksia ja velvollisuuksia
- ymmärtää kestävän kulutuksen periaatteita.

3.10 Fysiikka (fy)

Fysiikassa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin fy1. Kurssi suoritetaan lukio-opintoihin valmentavan eli LUVA –koulutukseen kuuluvan LVLUMA1-kurssin kanssa.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: fy1 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja paikallisen toimintaympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen liittyen. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla. Tutustutaan energiäkäsitteeseen ja energian säilymisen periaatteeseen. Tutustutaan sähkömagneettisen

ja hiukkassäteilyn lajeihin. Pohditaan fysiikan osaamisen merkitystä jatko-opinnoissa ja eri ammateissa. Tutkimisen taidoissa pääpaino on havainnoinnissa ja havaintojen esittämisessä.

Arviointiperusteet:

- ymmärtää fysiikkaa terveyden ja turvallisuuden näkökulmista, kuten kodin sähköturvallisuus
- ymmärtää lämpöilmiöitä kvalitatiivisella tasolla
- ymmärtää energianlähteitä ja energian säilymisen periaatetta
- ymmärtää sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeja
- ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä jatko-opinnoissa ja eri ammateissa
- ymmärtää, miten fysiikkaa tutkitaan havainnoimalla ja miten havaintoja esitetään.

3.11 Kemia (ke)

Kemiassa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin ke1. Kurssi suoritetaan lukiokoulutukseen valmentavan eli LUVA –koulutukseen kuuluvan LVLUMA1-kurssin kanssa.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: ke1 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen sekä ioni- ja molekyyliyhdisteisiin. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Tutkitaan olomuotojen muutoksia. Tutustutaan kemian merkkikieleen. Tutkimisen taidoissa pääpaino on havainnoinnissa ja havaintojen esittämisessä.

Arviointiperusteet:

- ymmärtää kodin erilaisia kemikaaleja ja paloturvallisuutta
- ymmärtää alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta aineen koostumisen atomeista
- ymmärtää atomin rakennetta sekä ioni- ja molekyyliyhdisteitä
- ymmärtää pitoisuuden ja happamuutta arkisten esimerkkien yhteydessä
- ymmärtää olomuotojen muutoksia
- ymmärtää kemian merkkikieltä
- ymmärtää, miten kemiaa tutkitaan havainnoimalla ja miten havaintoja esitetään.

3.12 Biologia (bi)

Biologiassa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin bi1.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: bi1 Mitä elämä on?

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Kurssilla keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen sekä erilaisiin ekosysteemeihin perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan myös perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Lisäksi pohditaan kestävän elämäntavan merkitystä.

Arviointiperusteet:

- ekosysteemien perusrakenteen ja toiminnan ymmärtäminen, erilaisten ekosysteemien vertailu ja lajien tunnistaminen
- eliöiden rakenteen ja elintoimintojen kuvaileminen sekä eliökunnan rakenteen ymmärtäminen
- eliöiden sopeutumisen elinympäristöihin ja luonnon monimuotoisuuden ymmärtäminen
- perinnöllisyyden ja evoluution peruseräkkeiden ymmärtäminen
- luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi
- luonnontieteellisen ajattelutaidon ja luonnontieteellisten syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä biologisten käsitteiden käyttö
- biologisen tutkimuksen tekeminen
- biologisten taitojen soveltaminen arjessa.

3.13 Maantieto (ge)

Maantiedon oppiaineessa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin ge1.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: ge1 Muuttuva maapallo ja kestävä tulevaisuus

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Pyritään tekemään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia. Pohditaan luonnonvarojen riittävyyttä ja kestävää käyttöä. Perehdytään ympäristömuutoksiin kuten ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Arviointiperusteet:

- maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön osaaminen
- luonnon- ja kulttuurimaantieteellisten ilmiöiden ymmärtäminen
- luonnon ja ihmisen vuorovaikutuksen sekä luonnonvarojen kestävä käytön merkityksen ymmärtäminen
- maantieteellinen ajattelutaito ja kyky esittää maantieteellisiä kysymyksiä
- karttataitojen soveltaminen sekä kartan symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärtäminen
- geomediataidot: karttojen ja muiden mallien lukeminen, tulkitseminen ja laatiminen maantieteellisistä ilmiöistä
- maantieteelliset tutkimustaidot
- ympäristön havainnointi ja ympäristön muutosten arvioiminen
- ryhmätyöskentely- ja argumentointitaidot
- osallistumisen ja vaikuttamisen taidot.

3.14 Terveystieto (te)

Terveystiedossa on 1 pakollinen kurssi. Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa oppiaineen perusopetuksen päättötodistuksen päättöarvosanaa, opiskelija suorittaa kurssin te1. Terveystiedon opinnot hyväksiluetaan, jos opiskelija on suorittanut terveystiedon kurssin aikuisten perusopetuksen alkuvaiheessa tai vastaavissa opinnoissa.

Arviointi

Pakollinen kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1: te1 Terve elämä

Jos opiskelijan tavoitteena on korottaa peruskoulun päättöarvosanaa, kurssi on suoritettava.

Sisällöissä tarkastellaan elämää terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun, ihmis- ja perhesuhteiden, seksuaaliterveyden sekä ihmisen kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Terveiden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja

ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä, kestäväää kulutusta sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Arviointiperusteet:

- terveyden laaja-alaisuuden, terveyden edistämisen sekä elämäntilanteiden, kasvun ja kehityksen ymmärtäminen
- vuorovaikutus- ja tunnetaitojen hyödyntäminen ja kyky toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa
- yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyvien kysymysten pohtiminen terveyden näkökulmasta
- terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen
- terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkiminen ja käyttö sekä tarkoituksenmukainen toiminta terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa
- ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian terveysvaikutusten ymmärtäminen
- opiskelu-, toiminta- ja työkyvyn ylläpitämisen keinojen hahmottaminen ja terveystieteen ja terveyspalvelujen asianmukaisen käytön kuvaaminen
- oman yhteisön terveystieteen arviointi ja oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen.

3.15 Opinto-ohjaus ja työelämätaidot (ot)

Kurssien tarkoituksena on antaa välineitä opiskelijan jatko-opintoihin tai työelämään suuntautumista varten. Opinto-ohjaus ja työelämätaidot -oppiaineessa on kaksi pakollista kurssia, jotka suoritetaan lukiokoulutukseen valmentava koulutukseen LUVA –koulutukseen kuuluvien opinto-ohjauksen kurssien kanssa.

Arviointi

Pakollinen opinto-ohjauksen kurssi arvioidaan käyttäen sanallista arviointia suoritettu = S.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1: ot1 Jatko-opinnot ja ammatinvalinta

Edistetään opiskelu- ja tiedonhankinta- sekä elämäntilanteiden hallintataitoja. Koulutus- ja työelämäntietoutta sekä tietoa yrittäjyydestä hyödynnetään omassa urasuunnittelussa. Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmään ja jatko-opintomahdollisuuksiin. Opitaan käyttämään tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Kurssi 1: ot2 Työelämäosaaminen

Kehitetään taitoa arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. Opitaan löytämään itselle sopivia ammattialoja ja vahvistetaan valmiuksia hakea tietoja vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen. Saadaan kokemuksia erilaisista työtehtävistä, ammatillisista opinnoista ja/tai yrittäjyydestä. Tehdään henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa.

Valinnaiset oppiaineet

3.16 Tieto- ja viestintätekniikka (TVT)

Opiskelijoita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelussa, kuten opintojen suunnittelussa, kurssille ilmoittautumisessa, tiedon hakemisessa, oman ajattelun ja työskentelyn työvälineenä. Oppiaineessa opetetaan hyödyntämään tekstinkäsittelyn, taulukkolaskennan ja esitysgrafiikan ohjelmistoja. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään Internetiä, sähköpostia ja sosiaalista mediaa opiskelussa. TVT –opetuksen tavoitteena on tukea myös muiden oppiaineiden opiskelua.

Arviointi

Valinnainen oppiaine arvioidaan käyttäen sanallista arviointia suoritettu = S.

Valinnaiset kurssit

Kurssi 1: TVT1: Tieto- ja viestintätekniikka 1

- tietokoneen pääosat ja lisälaitteet
- tieto- ja viestintätekniikan käsitteet
- LYK-tunnusten käyttö
- oppilashallinto-ohjelma Helmi
- koulun verkko-oppimisympäristö Kusti
- TVT-opiskelutaitoja
- eri oppiaineisiin liittyviä käytännön harjoituksia

Kurssi 2: TVT2: Tieto- ja viestintätekniikka 2

- tiedonhakeminen
- verkossa tapahtuva viestintä, mahdollisuuksia, sääntöjä ja riskejä
- kymmensormijärjestelmä
- tekstinkäsittelyharjoituksia
- erilaisten tietotekstien laatiminen
- taulukkolaskentaharjoituksia

Kurssi 3: TVT3: Tieto- ja viestintätekniikka 3

- esitysgrafiikkaharjoituksia
- kuvallisen esitteen tai videon laatiminen
- oma tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa toteutettu digitaalinen tuotos

3.17 työelämään tutustuminen (TET)

Työelämään tutustumisen tavoitteena on, että opiskelija saa tietoa ja kokemusta eri amma-teista ja työelämästä. Työelämään tutustumisen tehtävänä on auttaa opiskelijaa kartoitta-maan omaa ammatillista suuntautumistaan ja siihen johtavia jatko-opintoja.

Työelämään tutustuminen voidaan toteuttaa siten, että opiskelija osallistuu joko koulun eri toi-minnoissa tarjottavaan työhön tai opiskelija hankkii itsenäisesti työpaikan. Itsenäisesti han-kittu työpaikka tulee hyväksyttää koulun opinto-ohjaajalla ennen tutustumissopimuksen teke-mistä. Sopimuslomakkeen saa opinto-ohjaajalta. Työelämään tutustumisen jaksot on sijo-i-tettu sekä syyslukukauteen että kevätlukukauteen. Opiskelija voi suorittaa opintojensa aikana 1-2 työelämään tutustumisjaksoa opiskelusuunnitelmansa mukaisesti.

Työelämään tutustuminen koulussa tarkoittaa kiinteistöhuollon, ruokalan, kahvion, opetus-henkilöstön tai muun henkilökunnan työhön tutustumista. Opiskelijan toivomus hänelle sopi-vasta työtehtävästä huomioidaan. Ennen tutustumisjakson aloittamista opiskelija ja työpaikan edustaja tekevät sopimuksen työhön tutustumisesta, jossa määritellään työtehtävä, työ-paikka, työaika, vastuut, ruokailu ja muut ehdot. Työnantaja ei maksa opiskelijalle työelämään tutustumisesta palkkaa eikä muuta korvausta. Matkakuluista opiskelija vastaa itse.

Työaika yhden TET-kurssin aikana 28 tuntia, mikä tarkoittaa noin 4 tunnin ja 40 minuutin työai-kaa viikossa opetusjakson aikana. Työpäivät ja päivittäisen työskentelyajan voi sopia työn-an-tajan edustajan kanssa työntekemisen, työtehtävien, opiskelijan ja työpaikan kannalta sopi-viksi.

Arviointi

Valinnainen oppiaine arvioidaan opiskelijan osallistumisen, itsearviointin ja työnantajan edus-tajan antaman arvion perusteella. Valinnainen oppiaine arvioidaan sanallisesti käyttäen suori-tusmerkintää = S.

4 TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS = TUVA

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu oppivelvolliselle sekä muille vailla toisen asteen tutkintoa oleville oppijoille, jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta.

4.1 Opintojen tavoite

TUVA-koulutuksen tavoitteena on

- antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua toisen asteen koulutukseen, kuten lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen
- selkeyttää opiskelijan suunnitelmia jatko-opintojen ja työelämään liittyvien toiveiden ja tavoitteiden suhteen
- tukea opiskelijan jatko-opintojen ja uran valintaa.
- auttaa tunnistamaan omat vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet ja rakentamaan erilaisia vaihtoehtoja sekä toisen asteen opintoihin että työelämään
- vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto
- vahvistaa opiskelijan opiskelu/tutkintokielen taitoja ja eri tiedonalojen tekstitaitoja sekä viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- vahvistaa opiskelijan kiinnostusta ja motivaatiota jatkuvaan oppimiseen.

4.2 Pääsyaatimukset

Lahden yhteiskoulun aikuislukion järjestämään TUVA-koulutukseen voi hakea opiskelemaan, jos hakija on

- oppivelvollinen ja on suorittanut perusopetuksen
- oppivelvollinen, mutta ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää lukuvuoden päättyessä sinä kalenterivuonna, jona täyttää 17 vuotta
- suorittanut oppivelvollisuuden ja on yli 18-vuotias, ilman toisen asteen tutkintoa ja tarvitsee valmentavaa koulutusta
- vieraskielinen opiskelija ja on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta suomen kielen taito ei ole vielä riittävä toisen asteen opintojen aloittamiseen.

TUVA-koulutukseen voidaan ottaa opiskelijaksi myös hakija, jolla on erityinen syy hakeutua TUVA-koulutukseen, esimerkiksi, jos hänellä ei ole soveltuvaa koulutuspaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa tai TUVA- koulutus on tarpeellinen jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi.

Valintaperusteissa painotetaan hakijan hakukelpoisuutta, oppivelvollisuuden suorittamista, suomen kielen taitoja selviytyä tutkintokoulutukseen valmentavista opinnoista ja opiskelutavoitteita. Erityisinä valintaperusteina pidetään hakijan tavoitteita vahvistaa perustaitoja peruskoulun oppiaineissa ja korottaa päättöarvosanoja sekä valmentautua lukiokoulutuksen opintoihin.

4.3 Hakumenettely

Hakeminen tapahtuu toisen asteen koulutuksen yhteishaun hakuaikana Opintopolku.fi -palvelun kautta. Hakea voi myös tulostamalla hakemuksen Lahden yhteiskoulun aikuislukion verkkosivuilta. Hakija toimittaa hakemuksen suoraan aikuislukion toimistoon hakuaikana.

Mahdollisesti vapaiksi jääviä paikkoja haetaan jatkuvassa haussa suoraan Lahden yhteiskoulun aikuislukioon. Opiskelupaikkojen määrä päätetään aina erikseen ennen kyseistä hakuaikaa. Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttamaan TUVA-koulutukseen voi hakeutua opiskelijaksi sekä Lahdesta että sen ympäristökunnista.

4.4 Opintojen rakenne

Opiskelija voi opiskella koko TUVA-koulutuskokonaisuuden, 38 viikkoa Lahden yhteiskoulun aikuislukiassa. Opiskelija voi oman tarpeensa mukaan vahvistaa perustaitoja, korottaa perusopetuksen päättöarvosanoja ja / tai valmentautua lukiokoulutuksen opintoihin. Opiskelutavoitteet kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

TUVA-KOULUTUKSEN KOULUTUKSEN OSAT	
Kaikille yhteinen koulutuksen osa	valtakunnallinen laajuus
Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot	2-10 / 10
Valinnaiset koulutuksen osat	
Perustaitojen vahvistaminen	0-30 / 30
Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen (yhteistyössä alueellisen TUVA-koulutusverkoston kanssa)	0-30 / 30
Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus	0-20 / 20
Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen	0-30 / 30
Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen	0-20 / 20
Valinnaiset opinnot	0-10 / 10

4.5 TUVA-koulutuksen järjestäminen Aikuislukiassa

TUVA-koulutus järjestetään pääsääntöisesti päiväopetuksena. Lukiokoulutuksen opinnot järjestetään iltaopetuksena. Opiskelijan henkilökohtainen lukujärjestys muotoutuu opiskelijan valintojen mukaan. TUVA-koulutus alkaa 14.8.2023. Koulutukseen haetaan Opintopolku.fi -palvelun kautta hakuaikana.

4.6 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Lahden yhteiskoulun aikuislukion opinto-ohjaaja laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa ennen opintojen alkua. Opiskelusuunnitelma ohjaa sekä opinto-ohjaajaa että opiskelijaa hahmottamaan opiskelijan henkilökohtaista ja yksilöllistä tilannetta ja ajatuksia ennen TUVA-opintojen aloittamista. Opiskelijalla on mahdollisuus tuoda ohjauskeskustelussa esille ajatuksia ja mahdollisia kysymyksiä. Opiskelusuunnitelman tekeminen on jo TUVA-koulutuksen suorittamista, siksi opiskelijan lähtötilanteen selvittämiseen ja tavoitteiden kirjaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Opiskelusuunnitelma myös ohjaa TUVA-koulutuksen etenemistä sekä vahvistaa opiskelun suunnitelmallisuutta. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelman laatiminen kuuluu Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osan yhden (2) viikon suorittamiseen.

Opiskelijan lähtötilanne selvitetään ohjauskeskustelussa tarkasti. Suunnitelmaa päivitetään opintojen aikana. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla on mahdol-

lisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tekemisessä tehdään tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä opiskelijan muun verkoston kanssa.

Opinto-ohjaaja laatii yhdessä opiskelijan kanssa ajallisen suunnitelman TUVA-opintojen suorittamisesta aikuislukiossa tai muun koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa. Ajallinen suunnitelma voi olla lyhyen tähtäyksen suunnitelma, sisältäen 1-3 periodia tai pitkän tähtäyksen suunnitelma, jolloin opinnot ajoitetaan yhden lukuvuoden mittaiselle ajanjaksolle.

Opiskelusuunnitelman laatimisessa huomioidaan, että se on realistinen, opiskelijan saavutettavissa. Suunnitelma tehdään kirjallisesti. Opintosuunnitelmasta annetaan opiskelijalle oma kappale, josta koulu arkistoi oman kappaleensa. Opinto-ohjaaja kokoaa tiedot ja tarvittavat todistukset opiskelijan aikaisemmista opinnoista. Jos opiskelija on jo aikaisemmin suorittanut valmentavan koulutuksen, hänen henkilökohtainen opiskelusuunnitelmansa laaditaan niin, että siihen sisältyvät opinnot täydentävät aikaisempia koulutuksen osien sisältöjä.

Henkilökohtaisen ohjauskeskustelun yhteydessä opiskelijalle annetaan tietoa

- opinto-ohjauksen järjestämisestä
- erityisopetuksen järjestämisestä
- opiskeluhuollon palveluista.

4.7 Opiskelijan osaamisen arviointi

Osaamisen arvioinnista vastaavat ja toteuttavat Lahden yhteiskoulun aikuislukion aineenopettaja, opettajat yhdessä, opinto-ohjaaja tai erityisopettaja. Osaamisen arviointi on osaamisen ja opitun arviointia. Osaamisen arvioinnista vastaavat koulutuksen osan opetuksesta vastaavat aineenopettaja, tarvittaessa opinto-ohjaaja tai erityisopettaja tai kaikki yhdessä. Osaamisen arviointi tehdään koulutuksen osan / opintojakson / kurssin lopussa.

Koulutuksen osa on hyväksytty, kun opiskelija on saavuttanut Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa määritellyt koulutuksen osan / opintojakson / kurssin ja opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet.

Koulutuksen osan arviointi perustuu Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa tarjottaviin monipuolisiin arviointimenetelmiin. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan osallistuminen, aktiivisuus, koulutuksen osan suorittamiseksi kuuluvien mahdollisten suullisten tai kirjallisten oppimistehtävien ja / tai kokeen tekeminen. Arvioinnissa huomioidaan mahdolliset oppimisen vaikeudet ja vieraskielisellä opiskelijalla suomen kielen taidot.

Yhden TUVA-koulutuksen kurssin suorittaminen vastaa TUVA-koulutuksen laajuudeksi määritettyä yhtä viikkoa.

4.8 Todistukset

Lahden yhteiskoulun säätiö sr koulutuksen järjestäjänä antaa opiskelijalle seuraavia todistuksia:

1. Todistuksen suoritetuista koulutuksen osista annetaan,
 - kun opiskelija päättää tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suorittamisen

- kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassaan tavoitteeksi asetetut koulutuksen osat.
- Jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen, hänelle annetaan todistus ennen eroamista tai keskeyttämistä suoriteuista koulutuksen osista.

Todistus suoritetuista koulutuksen osista annetaan myös opiskelijan pyynnöstä. Todistuksen liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittaman koulutuksen sisältö.

Opiskelija saa lisäksi erillisen todistuksen tai opintosuoritusotteen koulutuksen aikana suoritetuista perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen opinnoista. Erillisen todistuksen tai opintosuoritusotteen koulutuksen aikana suoritetuista ammatillisen koulutuksen opinnoista voi antaa vain ammatillisen koulutuksen järjestäjä, jolla on kyseisen koulutuksen järjestämislupa.

2. Todistuksen suoritetuista opinnoista annetaan,

- jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen suorittamisen

Todistus suoritetuista opinnoista annetaan niistä opinnoista, joissa koulutuksen osan suorittaminen oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti on jäänyt kesken.

Todistus liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittamien opintojen sisältö.

4.9 Opiskelijan velvollisuudet

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan tehtävät ja vastuu on huolehtia ensisijaisesti siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden. Oppivelvollisen huoltajalle myönnetään henkilökohtaiset tunnukset koulun käyttämään oppilashallinto-ohjelmaan, josta opiskelija tai hänen huoltajansa voivat seurata opintojen edistymistä ja työskentelyä. Mikäli opiskelijalle kertyy hyväksyttyjä opintosuorituksia vähemmän kuin kaksi / periodi, tulee opiskelijan hakeutua keskustelemaan asiasta opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaaja seuraa aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppivelvollisten opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. TUVA-koulutuksen ryhmänohjaajat seuraavat TUVA-opiskelijoiden opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. Jos TUVA-opiskelijoilla on runsaasti poissaoloja, ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa ja on mahdollisesti yhteydessä huoltajaan. Aikuislukion opiskelijoiden poissaolojen seurannan malli on kuvattu opetussuunnitelmassa.

Poissaoloja pyritään ennaltaehkäisemään tiedottamalla oppivelvollisia koulun ohjaus- ja valvontakäytänteistä. Aikuislukiossa oppivelvollisuutta suorittavalla opiskelijalla on oltava poissaololleen aina hyväksyttävä syy: sairaus tai lyhytaikainen syy. Luvan enintään viikon poissaoloon myöntää rehtori. Opiskelijan on annettava lyhytaikainen poissaolo kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Aineenopettaja merkitsee yksittäisen poissaolon oppilashallinto-ohjelmaan. Oppivelvollisuutta suorittavan opiskelijan huoltajan on selvitettävä poissaolon syyn oppilashallintojärjes-

telmään. Jos poissaolon syy puuttuu toistuvasti ja / tai poissaoloja kertyy paljon, kootaan tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä. Tarvittaessa opiskelijalle tarjotaan opiskelu- huollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi kurssi tai opintojakso voi keskeytyä.

4.10 TUVA-koulutuksen osat

4.10.1 Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, kaikille yhteinen, 2-2/10 viikkoa (TUVAOPO1)

Toteutetaan seuraavasti:

- 1 kurssi: toteutetaan TUVA-koulutuksen alkuvaiheessa henkilökohtaisena ohjauksena (TUVAOPO1a)
 - kartoitetaan opiskelijan tilanne, aikaisemmat koulutukset
 - kartoitetaan opiskelijan kielitaito
 - laaditaan ja tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimista
 - tutustutaan opiskeluun TUVA-koulutuksessa ja Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa.
- 2 kurssi: toteutetaan henkilökohtaisena ohjauksena opintojen aikana tai viimeistään opintojen päätösvaiheessa (TUVAOPO1b)
 - kartoitetaan TUVA-opintojen tilanne
 - tarkistetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutuminen
 - tarvittaessa ohjataan jatko-opintoihin TUVA-vuoden aikana.

4.10.2 Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, valinnainen, TUVA-viikkoja 3-8/10, (TUVAOPO2)

Toteutetaan muiden TUVA-koulutukseen koulutuksen osiin soveltuvien oppiaineiden yhteydessä yhden periodin aikana (kesto yhteensä 6 viikkoa).

4.10.3 Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, valinnainen, TUVA-viikkoja 9-10/10, (TUVAOPO3)

Toteutetaan koko koulutuksen ajan (ajankohta riippuu tutustumiskäyntien ajankohdista):

- opiskelija tutustuu nuorten ja aikuisten lukiokoulutukseen ja/tai ammatillisen koulutuksen toteutustapoihin ja käytänteisiin
- opiskelija tutustuu eri ammattialojen koulutukseen
- opiskelija osallistuu oppilaitosten informaatiotilaisuuksiin
- opiskelija tutustuu oppilaitokseen koulutusvierailuilla, koulutusalan messuilla ja muissa esittelytilaisuuksissa
- opiskelija raportoi opinto-ohjaajalle tutustumiskäynneistä ja vierailuista.

4.10.4 Perustaitojen vahvistaminen, 0-30 viikkoa, valinnainen

Koulutuksen osan tavoitteena on vahvistaa opiskelijan perustaitoja, jotka liittyvät lukutaitoon, numeerisiin taitoihin ja digitaalisiin. Koulutuksen osa mahdollistaa myös perusopetuksen oppimäärän arvosanojen korottamisen. Keskeistä opiskelussa on eri tiedonalojen tekstintaitojen sekä opiskelutaitojen vahvistaminen.

Koulutuksen osa on TUVA-opiskelijalle valinnainen. Opiskelija valitsee koulutuksen osan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaan. Jos opiskelijan opiskelusuunnitelma sisältää

perustaitojen vahvistamista, opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijan valitsemaan aikuisten perusopetuksen opintoja. Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttama TUVA-koulutus mahdollistaa opiskelijalle peruskoulun arvosanojen korottamisen, perustietojen ja -taitojen kertaamismahdollisuuden sekä opiskelutaitojen vahvistamisen ennen toisen asteen koulutuksen aloittamista.

Aikuisten perusopetuksen kursseja tarjotaan koko lukuvuoden ajan Lahden yhteiskoulun aikuislukion opintotarjottimen mukaisesti. Perustaitojen vahvistaminen -koulutuksen osan 1-30 viikkoa etenevät opintotarjottimessa koko lukuvuoden ajan siten. Opiskelija voi valita haluaako hän vahvistaa kaikkia perusopetuksen oppiaineita vai vain osaa niistä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden oppiaineiden lisäksi suomen kieltä opitaan jokaisen oppiaineen kautta. Monilukutaitoa harjoitellaan erilaisten viestien, puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien kanssa. Monilukutaitoa ja digiosaamista harjoitellaan kaikissa aikuisten perusopetuksen oppiaineissa sekä kaikessa oppimisessa, tiedonhaussa ja oppimistehtävissä.

Opiskelija harjoittelee ympäristöosaamista, yhteiskunnallista ja kulttuuriosaamista aikuisten perusopetuksen kaikkien oppiaineiden kautta. Aikuisten perusopetuksen opetusryhmissä opiskelee eri kulttuuri- ja kielitaustoista olevia opiskelijoita. Samassa opetusryhmässä opiskelijat voivat edustaa erilaisia kieliä, uskontoja ja katsomuksia, mutta toimivat yhdessä ja vuorovaikutuksessa keskenään.

TUVA-opiskelijalla on mahdollisuus opiskella Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa seuraavia aikuisten perusopetuksen oppiaineita ja/tai tarvittaessa korottaa perusopetuksen päättöarvosanoja:

- äidinkieli ja kirjallisuus
- suomi toisena kieli ja kirjallisuus
- toinen kotimainen kieli, B1-kieli, ruotsin kieli
- vieras kieli, A1-kieli, englannin kieli
- matematiikka
- uskonto
- elämänkatsomustieto
- historia
- yhteiskuntaoppi
- fysiikka
- kemia
- biologia
- maantiede
- terveystieto
- opinto-ohjaus- ja työelämätaidot.

Aikuisten perusopetus toteutetaan Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa niin, että yksi aikuisten perusopetuksen kurssi opiskellaan yhden periodin aikana. Yksi periodi koostuu kuudesta (6) viikosta.

4.12.5 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot, viikot 0-6/20 viikkoa, valinnainen, (TUVAHYVÄ1)

Toteutetaan opiskellen arjen taitoja yhden periodin mittaisena kurssina (yhteensä 6 viikkoa):

- ohjataan ymmärtämään omaan arkeen vaikuttavia asioita, valintoja ja päätöksiä
- autetaan ymmärtämään mielen hyvinvoinnin perusteita ja tapoja vahvistaa sitä
- autetaan ymmärtämään ihmistä kokonaisuutena: fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi
- opiskelija laatii kirjallisen suunnitelman arjen taitojen vahvistamiseksi
- opetetaan kansalaisen digitaitoja:
 - tietotekniikan perusteita (laitteen käyttö, internetin käyttö)
 - sähköinen asiointi ja palvelut
 - ohjataan turvalliseen, vastuulliseen ja kestävään toimintatapaan elin- ja toimintaympäristössä.

4.12.6 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot, viikot 7-12/20, valinnainen, (TUVAHYVÄ2)

Toteutetaan opiskellen yhteiskunnallisen osallisuuden taitoja yhden periodin mittaisena kurssina (yhteensä 6 viikkoa):

- haetaan yhdessä tietoa yhteiskunnan tarjoamista palveluista Lahdessa ja/tai opiskelijan asuinkunnassa
- ohjataan ymmärtämään yhteiskunnallinen vaikuttamisen tapoja ja toimintaa sekä tekemään kirjallinen suunnitelma yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen vahvistamiseksi
- ohjataan opiskelijaa harjoittelemaan, tutustumaan, osallistumaan ja vahvistamaan arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taitoja käytännössä
- ohjataan ymmärtämään oman talouden hallintaa
- ohjataan tutustumaan taide- ja kulttuuripalveluihin
- ohjataan tutustumaan liikunta- ja vapaa-ajan palveluihin.

4.12.7 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot, viikot 13-20/20, valinnainen, (TUVAHYVÄ3)

Toteutetaan yhden periodin (6 viikkoa) ja 2 viikon mittaisena kurssina:

- syvennetään kansalaisen digitaitoja
- medialukutaito
- mediakriittisyys ja tiedonhaku
- tekstinkäsittelyn perusteet
- oppimaan oppimisen taidot ohjauskeskusteluiden avulla: opiskelija arvioi itse toimintakykyään, vahvuuksiaan ja hyvinvointiaan
 - mikä muuttui, vahvistuiko opiskelijan toimintakyky ja hyvinvointi
 - mikä muutokseen vaikutti eniten, vähiten
 - mitä kannattaisi tehdä toisin
 - suunnitelman työstäminen jatkoon
 - ohjataan ratkaisemaan mahdollisia arkeen ja osallisuuteen liittyviä ongelmia
 - suunnitelman esittely, arviointi ja tarkentaminen.

4.12.8 Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0-30 viikkoa, valinnainen

Koulutuksen osa on TUVA-opiskelijalle valinnainen. Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttama TUVA-koulutus mahdollistaa opiskelijalle valmentautua lukiokoulutukseen ja/tai suorittaa lukio-opintoja. Opiskelija valitsee koulutuksen osan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan. Jos opiskelijan opiskelusuunnitelma sisältää lukio-opintoja, opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijan valitsemaan aikuisten lukiokoulutuksen opintoja. Koska Lahden yhteiskoulun säätiö sr koulutuksen järjestäjänä toteuttaa sekä nuorten että aikuisten lukiokoulutusta, voidaan TUVA-opiskelija tarvittaessa ohjata opiskelemaan lukio-opintoja, esimerkiksi lukiokoulutuksessa alkavia vieraita kieliä, myös nuorten lukiokoulutuksen opetustarjonnasta.

Koulutuksen osa sisältää lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta lukiokoulutuksen opintoihin ja mahdollisesti lukio-opintojen suorittamista opiskelijan valmiuksien mukaisesti. Suorittaessaan lukio-opintoja opiskelija saa tukea aineenopettajilta sekä erityisopettajalta opiskelutaitojen ja -valmiuksiensa kehittämiseen osana valmentavaa koulutusta.

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa TUVA-opiskelija valitsee lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta aikuisten lukiokoulutuksen opintotarjottimesta. Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa TUVA-opiskelija valitsee lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta aikuisten lukiokoulutuksen opintotarjottimesta. Lukuvuonna 2023-2024 TUVA-opiskelija osallistuu lukiokoulutukseen valmentaviin opintoihin 1-2. Valmentavissa opinnoissa tutustutaan lukion eri oppiaineisiin ja niiden opiskeluun. Harjoitellaan lukio-opinnoissa tarvittavia opiskelutaitoja.

Valmentautuessaan lukio-opintoihin opiskelija vahvistaa opiskelukielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttämistä. Opiskelija harjoittelee lukiossa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa riittävät tiedot ja taidot lukio-opiskeluun sekä vahvistaa erityisesti tiedonalojen kielen taitoaan eli eri oppiaineiden tekstitaitoja.

Valmentautuessaan lukiokoulutuksen opintoihin opiskelija myös tutustuu lukiokoulutukseen ja sen vaatimuksiin. Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan lukion opintojakson tai opintojaksoja, joita hän suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija voi käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa lukiokoulutuksessa. Opinto-ohjaaja seuraa TUVA-opiskelijan opintojen edistymistä.

Sekä nuorten että aikuisten lukiokoulutuksen opintoja tarjotaan koko lukuvuoden ajan opintotarjottimen mukaisesti. Opiskelija voi valita haluaako hän valmentautua lukiokoulutuksen opintoihin ja/tai suorittaa lukiokoulutuksen opintoja.

Aikuisten lukiokoulutus on järjestetty Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa niin, että yksi lukiokoulutukseen valmentava ja/tai lukiokoulutuksen opintojakso opiskellaan yhden periodin aikana. Periodi koostuu kuudesta viikosta.

4.12.9 Työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen, 0-6/20 viikkoa, valinnainen, (TUVATET1)

Toteutetaan siten, että opetetaan, ohjataan ja harjoitellaan työelämätaitoja yhden periodin mittaisena kurssina koulussa (yhteensä 6 viikkoa):

- ohjauskeskusteluja
 - kartoitetaan mahdollinen työhistoria
 - kartoitetaan toiveet ja tavoitteet ammattialoista, ammateista, työstä
 - arvioidaan omia vahvuuksia ja soveltuvuutta eri aloille
 - laaditaan suunnitelma työelämään tutustumisesta
- ohjataan hallitsemaan omaa ajankäyttöä
- harjoitellaan tietoja ja taitoja työnhakuun
- annetaan tietoja työelämästä ja yrittäjyydestä
- opetetaan työyhteisötaitoja ja yksilön vaikutusta työyhteisöön
 - perehdytään työtä koskevaan lainsäädäntöön työntekijän näkökulmasta.

4.12.10 Kieli- ja vuorovaikutustaitoja työelämään, viikot 7-12/20, valinnainen, (TUVATET2)

Toteutetaan yhden periodin (6 viikkoa) mittaisena kurssina:

- opetetaan ja harjoitellaan työelämässä tarvittavia kielitaitoja
- hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijaryhmän monikulttuurisuutta
 - suomen kieli, ruotsin kieli, englannin kieli
 - työnhakeminen
 - työhaastattelu
 - argumentointi- ja esiintymistaidot
 - monikulttuurinen kielenosaaja
 - harjoitellaan keskustelutaitoja
 - opetetaan esiintymistaitoja.

4.12.11 Työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen, viikot 13-20/20, valinnainen, (TUVATET3)

Toteutetaan siten, että opiskelija tutustuu työelämään ja oppii työpaikalla yhden periodin (6 viikkoa) ja 2 viikon ajan (yhteensä 8 viikkoa):

- opiskelija tutustuu työelämään tutustumissuunnitelmansa mukaisesti
- opiskelija kirjoittaa työelämään tutustumisen aikana oppimispäiväkirjaa tai laatii erillisen raportin
- palautekeskustelut työpaikkaohjaajan ja aikuislukion opinto-ohjaajan kanssa.

4.12.12 Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0-30 viikkoa, valinnainen

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa ei toteuta ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen – koulutuksen osan opintoja. Lahden yhteiskoulun aikuislukion TUVA-koulutuksessa olevat opiskelija voi opiskelusuunnitelmansa mukaisesti opiskella tämän koulutuksen osan opintoja esimerkiksi Koulutuskeskus Salpauksessa tai Suomen Diakoniaopistossa.

4.12.13 Valinnaiset koulutuksen osat, 0-10 viikkoa, valinnainen, (TUVAAVAL)

Opiskelija voi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti suorittaa valinnaisia koulutuksen osia omien yksilöllisten tarpeiden, kiinnostuksen ja valmiuksien mukaan Lahden yhteiskoulun aikuislukion tarjonnasta tai alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnasta.

Valinnaiset koulutuksen osat voivat koostua yhdestä tai useammasta osasta. Valinnaiset opinnot voi sisällyttää TUVA-koulutuksen opintoihin. Opiskelija voi sisällyttää TUVA-opintoihin pakollisia tai valtakunnallisia valinnaisia opintoja tai koulukohtaisia valinnaisia opintoja.

Vieraskielinen opiskelija voi sisällyttää TUVA-opintoihin oman äidinkiellensä opintoja. Tällöin oman äidinkielen opintojen tavoitteena on auttaa vieraskielistä opiskelijaa ymmärtämään kaksikielisyyden merkityksen ja arvostaa oman äidinkielen osaamista.

Valinnaisiin opintoihin voi sisällyttää myös opiskelijan osallistuminen esimerkiksi vapaaehtoistyöhön, työn tekeminen järjestöissä tai yhdistyksissä tai siihen liittyvien kurssien suorittaminen. Valinnaisissa opinnoissa opiskelija voi hyödyntää vapaan sivistystyön ja kansalaisopistojen opintotarjontaa. Opiskelija toimittaa osallistumisestaan todistuksen tai muun selvityksen Lahden yhteiskoulun aikuislukioon, jonka perusteella valinnainen opintosuoritus voidaan arvioida.